

СТАЖ У РАНИЈОЈ ПЕНЗИЈСКОЈ ОСИГУРАЊИ

ГОДИНА XLII • БРОЈ 2 • БЕОГРАД, 31. ЈАНУАР 2011. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Др Александар Милошевић, директор Сектора
за оцену радне способности РФ ПИО
ИНВАЛИДСКЕ ПЕНЗИЈЕ УРЕЂЕНЕ
Измене и допуне Закона о ПИО
СТАЖ СА УВЕЋАНИМ ТРАЈАЊЕМ

ГОВОРНИ АУТОМАТ
0700/017-017
ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА
011/30-60-680
0 – 24h

Atomska Banja
ГОБИЈА ТИСКА

- 10 % popusta u zimskom periodu,
- Mogućnost plaćanja na 5 rata
- Na 10 pensiona, 11-ti gratis

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:Булевар уметности бр. 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs**СЕКРЕТАРИЈАТ:**011/2017-437
факс: 2017-437**РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:**Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад**ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:**Ика Митровић,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs**ШТАМПА:**

Д.О.О. Комазец, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-437

Рукописи и фотографије се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Реч уредника

Зимски пејзаж у великом граду изгледа идилично само док се посматра кроз прозор топлог дома. Чим се крочи напоље, сва чаролија нестаје. Ако живите на периферији и први крећете на посао, обавезно вам следује да правите „пртину“, али то је лакши и безопаснији део од онога што вас тек чека – вратоломног одржавања равнотеже по залеђеним тротоарима, често и коловозима. Када временска прогноза најави снежне падавине, у Београду се у највишу приправност ставе све здравствене службе, нарочито ортопедске. Рећи ће неки – то су нам благодети континенталне климе, посебно зимске. Али, не мора тако да буде.

Живот нигде, а посебно не у главном граду, не може да стане зато што је пао снег. Разумљиви су апели одговорних да се без преке потребе не излази напоље, али зима код нас може да потраје а свакодневне обавезе не чекају. Али зато ми чекамо комуналне службе и јако негодујемо ако не реагују очекиваном хитрином. Истини за вољу, у Београду (чије градско подручје заузима више од 320.000 хектара), не рачунајући Београд-пут, шест

градских служби ради на уклањању снега са разних површина. Али оне нису у обавези да чисте снег испред наших кућа и радњи.

Поређења ради, једна сличница из Аустрије: када временска прогноза најави снежне падавине и тамо нервоза ухвати месне власти, али посебно власнике трговина, угоститељских објеката и кућа, односно све оне чији објекти имају излаз на јавне коловозе и тротоаре. Сви они се труде да снег свуда и стално буде очишћен, без обзира на то да ли пада дању или ноћу и колике су падавине. Познато је да су код њих казне за такве прекршаје високе али оне, саме по себи, нису једини разлог што су аустријски тротоари увек безбедни да се пролазници не оклизну. Највећи стимуланс за то је закон који каже да за свакога ко на јавном тротоару претрпи због клизања или пада било какву повреду, све трошкове прегледа, лечења и одштете сноси власник објекта испред кога је повређени пао. Таква плаћања нису мала, мере се хиљадама евра, а судски процеси су више формални и скоро по правилу се завршавају у корист оштећеног.

М. Јовановић

Србија отвореног срца

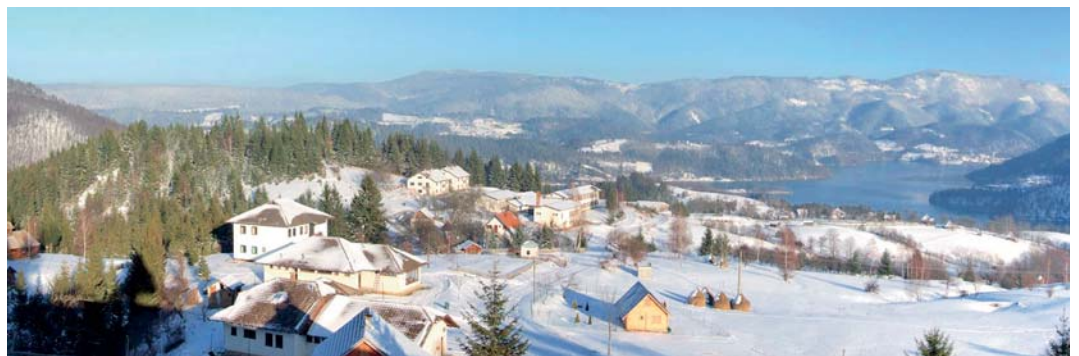
Настављајући представљање туристичких могућности наше земље у иностранству, Туристичка организација Србије је учествовала на Међународном сајму туризма у Љубљани од 27. до 30. јануара 2011. године.

Поред ТОС-а, на заједничком штанду су се представиле и појединачне туристичке организације Београда, Војводине и многобројних градова и општина Србије, неколико туристичких агенција и хотела.

Акцент наступа у Љубљани био је на промоцији туристичких производа, као што су: фестивали, природа Србије – Дунав, активни одмор, села, кратки одмори у градовима. Имајући на уму све већи број гостију из Словеније у нашој земљи, ТОС је издао три брошуре на словеначком језику за ово тржиште: „52 викенда у Србији“, „Србија за младе и радознале“ и „Природа Србије – одмор у покрету“.

У периоду јануар–новембар 2010. године у Србији је боравило око 60.000 туриста из Словеније (22 одсто више него у истом периоду 2009), који су остварили 100.767 ноћења (18 одсто више). Од европских и ваневропских земаља, по броју остварених ноћења туристи из Словеније налазе се на трећем месту.

Календар планираних активности туристичких посленика и за наредне дане је препун. Већ почетком фебруара (од 2. до 4) у Новом Саду се одржава Међународни сајам аутоматике, роботике и мехатронике ИФАМ, а упоредо с њим и Међународни стручни сајам индустријске и професионалне електронике „Интроника“. Следи сајам венчања у Крагујевцу, Лов на шакала у Беочину, Сремска кобасицијада у Шиду... Београд је домаћин Гитар арт фестивала од 8. до 13. фебруара, а затим се ниже обиље дешавања везаних за Светог Трифуна и заљубљене, а све вино у част.

Р. Милојевић

Ни осигураник, ни лекар до самог прегледа не знају ко је коме додељен, и лекар ревизор се одређује методом „случајног избора“, а контролни преглед је обавезан

РАЗГОВОР СА ДР АЛЕКСАНДРОМ МИЛОШЕВИЋЕМ, ДИРЕКТОРОМ СЕКТОРА ЗА ОЦЕНУ РАДНЕ СПОСОБНОСТИ ФОНДА ПИО

Инвалидске пензије максимално уређене

У светлу ранијих догађаја везаних за инвалидске пензије, законским одредбама, али и строгом контролом установљеном у Фонду пензијског и инвалидског осигурања уведено је много новина које спречавају сваку злоупотребу у вези са добијањем инвалидских пензија. О свим тим мерама за „Глас осигураника“ говори др Александар Милошевић, директор Сектора за оцену радне способности у Фонду ПИО:

– Да би се могућности за разне шпекулације свеле на минимум уведено је централно позивања странака – осигураника који желе пред инвалидску комисију ради остваривања права на инвалидску пензију. То конкретно значи да је позивање осигураника на лекарски преглед централизовано, односно позиви се за све у целој Србији шаљу из Београда према датуму приспећа захтева. Значи, где год да осигураник преда захтев за остваривање инвалидске пензије, у Јагодини, Крушевцу, Чачку... позив за лекарски преглед стићи ће му из главног града. Позиви се шаљу унапред, а ни лекар ни осигураник не знају до самог вештачења кога ће прегледати, односно код ког лекара ће бити на прегледу. Са ранијом праксом, да се лекарима додељују предмети, и престало се управо зато да би био онемогућен било какав контакт између њих и осигураника – објашњава др Милошевић.

Када је преглед завршен и лекар код кога је осигураник био одобри инвалидску пензију, следи обавезна контрола налаза (ревизија):

– Контрола налаза је обавезна и њу обављају „ревизори“ – лекари одговарајуће специјалности. Лекари ревизори не знају који ће предмет и ког осигураника добити да контролишу јер се они бирају методом „случајног избора“ пошто постоји више ревизора за сваку специјалност. Ревизија је такође централизована, обавља се само у Београду, што за осигуранике из осталих места не представља велики проблем јер лекари ревизори контролишу медицинску документацију и одлуку лекара вештака, а осигураник долази на преглед само уколико се процени да је то заиста неопходно – наглашава наш саговорник.

Др Александар Милошевић

Но, није све препуштено само доброј организацији у Фонду, већ је и Законом о ПИО из 2003. године ова област уређена тако да су његовим одредбама предвиђени и контролни прегледи, осим за тешке болести које су прописане овим законским актом (тешки деформитети, карциноми у одмаклој фази...).

– Контролни преглед се обавља најкасније до три године од дана стицања права на инвалидску пензију и њега не може вештачити вештак који је пензију доделио, већ обавезно други лекар. Исто то важи и за ревизију контроле – ни лекар ревизор не може бити онај који је то био на првом прегледу, већ је то други ревизор исте специјалности – појашњава др Александар Милошевић.

Да би поступак био скраћен и поједностављен, најновијим законским променама укинута су преткомисије у домовима здравља:

– Ове преткомисије су постојале пет година, а сада су најновијим одредбама Закона укинута. Преткомисије су до сада радиле у домовима здравља и оверавале су предлог изабраног лекара за излазак осигураника пред инвалидску комисију. Процењено је да њихово постојање само продужава чекање осигураника на изла-

зак пред инвалидску комисију и знатно успорава процедуру – каже др Милошевић.

Неретко су се осигуранници жалили да доста дуго чекају на позив за излазак пред инвалидску комисију и, након тога, на чекање решења о одласку у пензију. И то се мења набоље:

– У претходних неколико година драстично је смањено време чекања на излазак на преглед за оцену радне способности, а захтеви се решавају у законском року од два месеца. Приметно је да је умногоме побољшан квалитет али и обимност медицинске документације приликом вештачења за оцену радне способности. Такође примећујемо да је све мањи број здравих људи, односно осигураника који нису остали без радне способности а који предају захтеве за одлазак у инвалидску пензију. То је у основи и био наш циљ – да захтеве подносе само они осигуранници који су заиста болесни, који су потпуно изгубили радну способност и као такви имају основ за остваривање права на инвалидску пензију – закључује др Александар Милошевић, директор Сектора за оцену радне способности у Фонду ПИО.

Весна Анастасијевић

Бројке говоре

Прошле године је поднето око 130.000 захтева за медицинско вештачење, а решено је 110.00. Међу њима је више од 40 одсто захтева било за остваривање права на инвалидску пензију, а остало чине захтеви за туђу помоћ и негу, за телесно оштећење, захтеви по међународним уговорима и они из центара за социјални рад. Око пет одсто вештачења урађено је по Закону о професионалној рехабилитацији инвалидних лица, што су лекари Фонда почели да раде од средине прошле године. Један лекар вештак годишње уради између 2.300 и 2.500 захтева.

Одређене категорије и стаж

Измене и допуне Закона о пензијском и инвалидском осигурању, поред осталог, тичу се и одредби којима се регулише стицање и остваривање права на пензију одређених категорија осигураника под посебним условима, односно оних којима се стаж због тежине и специфичности посла рачуна са увећаним трајањем. Детаљније о овим изменама за наш лист је говорила Светлана Цебула, начелница Одељења за интерну контролу, судску праксу, међународну регулативу и развој ПИО.

– Увек су постојале одређене категорије осигураника који су због специфичности посла којим се баве могли да под посебним условима остваре право на пензију. Они су, све до августа 1990. године, права из пензијског осигурања остваривали у складу са посебним условима утврђеним законима којима су регулисана статусна и друга питања запослених у појединим органима и организацијама (тадашњи СМИП, СУП и др.), а од 1990. су та права регулисана савезним законом. Намера је била да све категорије осигураника које могу да остваре право на пензију под посебним услови-

Светлана Цебула

ма буду обухваћене Законом о ПИО. До сада су изузетак била професионална војна

лица али ће, према новим законским прописима, и војни осигураници бити уведени у

„цивилни“ систем ПИО, почев од 1. јануара 2012. године – наводи Цебула.

Осигураници који остварују право на пензију под посебним условима су полицијски службеници (униформисана овлашћена службена лица, службеници који обављају сложене, специфичне послове), запослени у Министарству спољних послова, припадници БИА, припадници Војнобезбедносне агенције и Војнообавештајне агенције, запослени у Управи за извршење кривичних санкција, овлашћена службена лица Пореске полиције, професионална војна лица и остали полицијски службеници.

– Сви они могу да остваре право на пензију под посебним условима искључиво ако раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем. Свима се сваких дванаест месеци ефективно проведених на таквим пословима рачуна највише као шеснаест месеци стажа, у зависности од тежине послова, под условом да су на тим пословима ефективно провели укупно најмање 10 година, а ако је утврђена инвалидност, укупно најмање пет година. Новина у Закону јесте и да се изузетно утврђују радна места на којима се дванаест месеци ефективног рада рачуна као осамнаест месеци. Новим одредбама пооштрени су услови за стицање права на пензију под посебним условима – пооштрени су поступним подизањем старосне границе до 2022. године, са педесет три на педесет пет година живота, стажа осигурања са двадесет на двадесет пет година, и времена ефективно проведеног на специфичним пословима, дакле опасним и ризикантним по здравље, са десет на петнаест година. Овај вид пооштрења не односи се на посебне полицијске службенике. Сви наведени

ГОДИНА	ГОДИНЕ ЖИВОТА	СТАЖ ОСИГУРАЊА	ЕФЕКТИВНО ПРОВЕДЕНО ВРЕМЕ НА РАДНИМ МЕСТИМА НА КОЈИМА СЕ СТАЖ УВЕЋАВА
2011.	53 године 2 месеца	20 година 4 месеца	10 година 4 месеца
2012.	53 године 4 месеца	20 година 8 месеци	10 година 8 месеци
2013.	53 године 6 месеци	21 година	11 година
2014.	53 године 8 месеци	21 година 4 месеца	11 година 4 месеца
2015.	53 године 10 месеци	21 година 8 месеци	11 година 8 месеци
2016.	54 године	22 године	12 година
2017.	54 године 2 месеца	22 године 6 месеци	12 година 6 месеци
2018.	54 године 4 месеца	23 године	13 година
2019.	54 године 6 месеци	23 године 6 месеци	13 година 6 месеци
2020.	54 године 8 месеци	24 године	14 година
2021.	54 године 10 месеци	24 године 6 месеци	14 година 6 месеци
2022.	55 година	25 година	15 година

са увећаним трајањем

осигураници (осим осталих полицијских службеника) могу остварити ово право само ако им је престало запослење с правом на пензију пре испуњења општих услова за стицање права на старосну пензију и ако у моменту остваривања права имају својство овлашћеног лица, односно запосленог у тим органима – објашњава Светлана Цебула.

За поједине осигуранике су прописани и нови посебни услови за стицање права на пензију. Које су то категорије?

– Реч је о подофицирима и официрима до чина пуковника, који могу поднети захтев за решење о пензији када наврше четрдесет година стажа и најмање педесет три године живота; такође и официри до чина пуковника ако стаж траје четрдесет година, али када наврше минимум педесет четири године живота, а полицијски службеници (припадници специјалних јединица полиције, припадници БИА, припадници Војнообавештајне агенције и Војнообавештајне агенције) који обављају изузетно сложене, специфичне, односно оперативне послове, могу да се пензионишу када наврше најмање педесет три године живота и двадесет година ефективно проведених на тим пословима – износи начелница Цебула.

– Важно је навести да је за остале полицијске службенике прописано да стичу право на старосну пензију под следећим кумулативно прописаним условима: ако одлазе у старосну пензију пре него што су испунили све услове треба да имају најмање шездесет година живота и навршених двадесет пет година радног стажа (од тога ефективно петнаест на радном месту са бенефицираним стажом) и да су у тренутку када подносе захтев за решење о пензији запослени као полицијски службеници. Стаж осигурања се

за ову категорију не помера, он је од ове па до 2022. године исти (25 година, од чега 15 ефективно проведених на бенефицираним пословима), али се поступно померају године живота као услов за пензију: по четири месеца до 2016. године, а потом по шест месеци од 2017. до 2022, тако да ће се тек тада примењивати као услов навршених шездесет година живота – додаје Светлана Цебула.

Који су то кумулативно прописани услови за стицање права на старосну пензију?

– Сви ови осигураници могу да оду у старосну пензију под

посебним условима са навршењем прописаних година живота и стажа, само ако не испуњавају опште услове предвиђене за стицање права на старосну пензију. Такође, у тренутку када се пензионишу, они одлазе у пензију са радног места на коме се стаж рачуна са увећаним трајањем у МУП, БИА, Управи за извршење кривичних дела и другим органима.

Измена има и када је реч о утврђивању висине права на пензију.

– У погледу утврђивања висине примања за одређене категорије осигураника за израчунавање годишњег лич-

ног коефицијента неће више бити узиман период од 1. јануара 1970, већ од 1. јануара 1996. године. Ова одредба ће бити примењивана од 1. јануара 2010. године како би корисници који од овог датума имају, или ће имати право на пензију, били у истом положају као и корисници који ће то право остварити од датума примене новог закона. Овако одређена пензија увећава се, као и до сада, 20 одсто – каже начелник Одељења за интерну контролу, судску праксу, међународну регулативу и развој ПИО.

Двадесет година у служби

Још једна новина односи се на запослене у МУП, БИА, Војнообавештајној агенцији који немају бенефициран стаж али су у једној од ових служби радили непрекидно најмање 20 година. Они стичу право на пензију по општим прописима (као и сви остали осигураници: значи, или пун стаж или године живота), али им се због дугогодишњег рада у једној од ових служби омогућава обрачун пензије као и њиховим колегама са бенефицираним стажом, само без увећања тако добијене пензије за 20 одсто.

Јелена Оцић

Бесплатни оброци за најугроженије Београђане

Град и ове године наставља да помаже најугроженије Београђане, а према подацима Градског центра за социјални рад, тренутно се у народним кухињама дневно припремају бесплатни топли оброци за 10.185 житеља. На подручју 17 општина има укупно 46 пунктова, а највећи број оброка се сваки дан подели у Земуну – 2.220, и на општини Палилула – 1.371 оброк.

Корисници имају право на један бесплатан оброк дневно што обухвата топли оброк радним данима и суви оброк суботом, недељом и за време празника. Највећи број корисника ове помоћи у Београду су лица која остварују право на материјално обезбеђење, као и корисници услуга Градског центра за социјални рад који нису у могућности да задовоље основне животне потребе. Велики број корисника чине и стара и изнемогла лица без помоћи сродника, породице чији члан добија додаток за помоћ и негу, као и породице чији је приход по члану домаћинства испод социјалног минимума.

Додељена највиша признања града Ниша

Награду „11. јануар“, највише признање града Ниша, за 2010. годину добили су проф. др Стојан Богдановић, редовни професор Економског факултета, мр Перица Донков, ванредни професор Факултета уметности, тим који је радио „Пројекат увођења и развоја кардиохирургије у Клиничком центру Ниш“ и Савез извиђача из овог града. Постхумно је награђен и Петар Сератлић, дипломирани правник и спортски радник, а специјално признање за хуманитарни рад додељено је принцези Катарини Карађорђевић.

Градска награда Ниша састоји се од Повеље, статуете „Ослободиоцима Ниша“ и новчаног износа, а додељује се на Дан ослобођења у знак сећања на ослобођење града од Турака.

Градска награда Ниша састоји се од Повеље, статуете „Ослободиоцима Ниша“ и новчаног износа, а додељује се на Дан ослобођења у знак сећања на ослобођење града од Турака.

Изградња социјалних станова у Крагујевцу

У Крагујевцу ће у овој години започети изградња 530 социјалних станова, од којих ће већина бити завршена до краја године. У Градској стамбеној агенцији кажу да ће изградња 400 станова бити финансирана из кредита Европске банке за обнову и развој, док ће локална самоуправа и држава финансирати изградњу више од 100 стамбених јединица које су намењене расељавању житеља насеља Стара радничка колонија.

Половина станова грађених од кредита Европске банке биће у јавном фонду и издаваће се под заштићеним условима од 1,3 евра по квадратном метру. Преосталих 200 станова додељиваће се на конкурс уз цену од 700 евра по квадрату.

Стамбени проблем ће у овој години решити и један број социјално угрожених породица. Захваљујући договору града Крагујевца и организације „Група 484“, који су обезбедили пола милиона евра, у блоку „Авала“ градиће се 24 стана за ову намену.

Нови Сад: продужене бенефиције?

Синиша Бубњевић, члан Градског већа Новог Сада задужен за саобраћај, најавио је да ће ускоро бити донета одлука о томе које категорије путника ће ове године имати право да се бесплатно возе аутобусима ГСП-а. Његов колега Живко Макарић, задужен за финансије у Градском већу, сматра да се ту ништа неће мењати у односу на прошлу годину. Дакле, то право задржаће старији од 65 година, без обзира на висину пензије, који су и досад били најбројнији у коришћењу ове повластице, као и инвалидна лица.

Лањска бесплатна годишња карта важиће до 31. марта ове године.

Бесплатан превоз и у Пријеполу

Све особе старије од 65 година са територије општине Пријеполје имаће током ове године бесплатан превоз у локалном аутобуском саобраћају, а ову повластицу моћи ће да користе и примаоци социјалне помоћи, инвалиди рата, особе ометене у развоју и њихови пратиоци. Бесплатан превоз имаће и ученици основних школа који од куће до школских клупа аутобусом у једном правцу путују дуже од четири километра.

Просечна зарада у Србији у децембру 39.580 динара

Просечна нето зарада у Србији исплаћена у децембру 2010. године износи 39.580 динара. У односу на просечну нето зараду исплаћену у новембру 2010. године, номинално је виша за 14,9, а реално за 14,1 одсто.

Просечна нето зарада у Србији исплаћена у децембру прошле године, у односу на зараду исплаћену у децембру 2009. године, номинално је виша за 7,6, а реално нижа за 2,5 одсто.

Просечна бруто зарада у Републици Србији исплаћена у децембру 2010. године износи 54.948 динара, што је у односу на просечну бруто зараду исплаћену у новембру прошле године, номинално више за 14,8, а реално за 14 одсто.

Просечна бруто зарада у децембру 2010. године номинално је виша за 7,5, а реално је нижа за 2,6 одсто у односу на просечну зараду исплаћену у истом месецу 2009. године.

Просечна бруто зарада исплаћена у периоду јануар–децембар 2010. године номинално је виша за 7,5, а реално за 0,6 одсто у односу на исти период 2009. године.

Град финансира енглески за предшколце

Секретаријат за децу заштиту града Београда финансира часове енглеског језика за децу предшколског узраста од 5,5 година до поласка у школу. Часови се одржавају два пута недељно, а деца кроз игру, песму и уз помоћ слика уче основне појмове на енглеском.

У појединим вртићима на Савском венцу и Новом Београду часове енглеског држе и васпитачи са високим образовањем, који су положили све неопходне тестове енглеског језика и добили сертификате и за овај вид рада са децом.

Циљ овог пројекта је да се предшколци што боље припреме за полазак у школу, с обзиром на то да је енглески најзаступљенији страни језик у већини школа, али и да се образовање омогући свима и избегне дискриминација према деци чији родитељи нису били у могућности да финансирају ове часове.

Исплата пензија

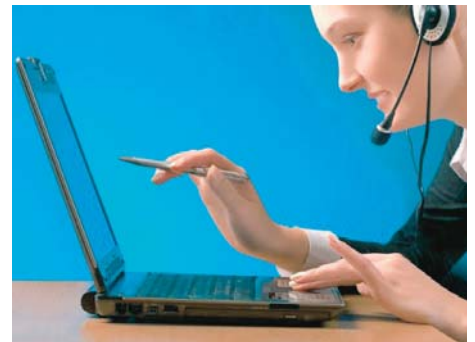
Исплата другог дела децембарске пензије корисницима из категорије запослених почела је 25. јануара.

Бившим пољопривредницима други део новембарских припадности исплаћује се од 20. јануара.

Самосталци ће целе јануарске пензије примити 3. фебруара.

Кредити за незапослене жене

Незапослене Крагујевчанке које желе да почну сопствени посао до 15. фебруара могу да конкуришу за позајмице од хиљаду и по до три хиљаде евра. Ова позајмица би требало да им помогне да набаве основна средства или репроматеријал за започињање сопственог бизниса. По одобрењу кредита и потписивању уговора о зајму, кориснице су у обавези

да региструју делатност која мора да буде активна до краја отплате позајмице. Овим средствима се не могу финансирати примарна пољопривредна производња, трговина или такси радње. За све пријављене кандидаткиње, Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља ће организовати и бесплатну обуку за писање бизнис плана.

Овај програм микрокредита, уз помоћ владе Краљевине Норвешке, реализују Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља и крагујевачка „Креди банка“.

У Тополи прва еколошка СОС линија

Општина Топола увела је нове, оштрије мере према онима који загађују животну средину. То је прва општина у Србији која је за притужбе на оне који бацају смеће ван канти за отпатке увела посебан телефон. Линија је отворена нон-стоп.

Посредством броја 034/811-248 грађани могу да оставе и анонимне притужбе. Санитарни инспектор потом излази на терен и пише казну уколико утврди да је притужба основана. Локална самоуправа у Тополи постигла је и договор са локалном полицијом у циљу идентификације и кажњавања лица која из моторних возила у покрету избацују смеће.

Национална служба за запошљавање расписала је седам нових јавних позива којима планира да реализује програме активних мера запошљавања у 2011. години. За ову намену обезбеђено је укупно 5,5 милијарди динара, а реализацијом тих средстава требало би да се запосли око 50.000 људи на домаћем тржишту рада.

– Реч је о програму за активно тражење посла, затим о два програма за запошљавање младих – „Прва шанса 2011“ (запошљавање приправника) и „Стручна пракса“, који је новина и намењен је младима до 30 година без искуства у струци, те о програмима субвенција за отварање нових радних места и субвенција за samozapošljavanje. Ту су још и јавни радови и обука за потребе послодавца – каже Дејан Јовановић, директор Националне службе за запошљавање.

Владимир Срдић, директор Покрајинске службе за запошљавање, изјавио је да ће поменуте мере запошљавања бити финансиране из више извора. Из републичког Министарства за економију и

ЗА АКТИВНЕ МЕРЕ ЗАПОШЉАВАЊА У 2011. ГОДИНИ

Обезбеђено 5,5 милијарди динара

Владимир Срдић и Дејан Јовановић (седе)

регионални развој издвојено је 3,9 милијарди динара, НСЗ је обезбедила 1,6 милијарди динара, док су локалне самоуправе издвојиле око 780 милиона динара. Тридесет девет војвођанских општина издво-

јило је 185 милиона динара, а из буџета Војводине је за ове програме до сада обезбеђено 200 милиона динара.

– Можемо рећи да је за активне мере запошљавања у години пред нама издвојено

дупло више средстава него прошле године, па очекујемо да ће и број новозапослених бити скоро дупло већи у односу на прошлогодишњи – оптимиста је Владимир Срдић.

М. Мектеровић

Нове основице од 1. фебруара

Осигураници који сами уплаћују доприносе за пензијско и инвалидско осигурање (по члану 15) од 1. фебруара за своју будућу пензију издвајаће незнатно више новца него до сада. Најнижа основица на коју се могу уплаћивати доприноси у наредна три месеца – фебруару, марту и априлу, износи

17.571 динар и они који се одлуче за њу на име доприноса за ПИО уплаћиваће месечно 3.865,62 динара. Они који се одлуче за највишу основицу од 251.020 динара, на име доприноса ће месечно уплаћивати 55.224,40 динара.

Грађани се могу одредити за једну од 13 основица по којој могу да уплаћују доприносе, с тим што основица не мора да буде увек иста већ се може мењати, односно онај ко уплаћује може да се одлучи за нижу или вишу основицу. Једино што треба да зна јесте да не може једноставно да почне да плаћа већи или мањи износ на име доприноса, већ мора да на шалтеру Фонда ПИО преда захтев за промену основице да би уплата била регуларна.

В. А.

Повезан стаж за око 98.000 радника

Влада Србије издвојила је из буџета у 2010. години 25,5 милијарди динара за повезивање радног стажа за укупно 97.777 радника у 331 предузећу, чиме је омогућено њихово пензионисање.

Реч је о предузећима у већинском власништву државе, која су у поступку припреме за приватизацију или су у поступку приватизације, а повезивање стажа односи се на период од 1. јануара 2004. до 31. децембра 2009. године.

Средства која су предузећа добила из републичког буџета су бесповратна јер су искоришћена за плаћање неизмирених обавеза за доприносе за пензијско и инвалидско осигурање у наведеном периоду. Та средства не могу да се искористе у друге сврхе, осим за решавања дуговања за доприносе.

Без овакве помоћи Владе Србије та предузећа не би била у могућности да уплате заостале обавезе, што значи да би било ономогућено пензионисање радника који су испунили законске услове за то.

Поред тога, још шест предузећа је решило овај проблем по принципу задуживања. Тиме је омогућен одлазак у пензију за још 609 радника. Држава је позајмила потребан новац уз примену референтне каматне стопе, на четири године и уз једногодишњи грејс-период.

В. А.

Основице	%	Од просечне зараде	22 %
1	35	17.571	3.865,62
2	40	20.082	4.418,04
3	54	27.110	5.964,20
4	65	32.633	7.179,26
5	80	40.163	8.835,86
6	87	43.677	9.608,94
7	115	57.735	12.701,70
8	127	63.759	14.026,98
9	155	77.816	17.119,52
10	200	100.408	22.089,76
11	300	150.612	33.134,64
12	400	200.816	44.179,52
13	500	251.020	55.224,40

Највише пензионера у Врднику

Добра вест за кориснике пензија у нашој земљи јесте да су финансијским планом Републичког фонда ПИО и за ову годину предвиђена средства – у износу од 252 милиона динара за бесплатну рехабилитацију и опоравак око 10.000 пензионера у РХ центрима и бањама Србије.

Међу онима који су то право искористили прошле године је и 2.478 пензионера из Војводине. Највише војвођанских пензионера који су лане ишли на бесплатан опоравак било је из категорије запослених – 2.318, затим пензионисаних „самосталаца“ – 153, а најмање је у бање отишло пољопривредних пензионера – укупно седам.

Највише корисника пензија Покрајинског фонда ПИО боравило је у Заводу за специјалну рехабилитацију „Термал“ у Врднику, укупно 844, док је 720 пензионера право на бесплатан опоравак искористило у Бањи Јунаковић код Апатина, 501 у Бањи Кањижи, а 291 пензионер је упућен у Специјалну болницу за физикалну медицину и рехабилитацију „Русанда“ у Меленцима.

Према речима Зоре Канкараш, саветнице директора Покрајинског фонда ПИО, сарадња са пензионерским организацијама на терену, као и са бањама и РХ центрима била је одлична. Омогућено је да пензионери максимално користе термине за одмор и опоравак у такозваним ударним – летњим месецима, па је већина то право искористила већ до октобра прошле године.

Одличну оцену за обављени посао око слања наших сениора у бање и РХ центре, осим пензионерских организација широм Војводине, заслужили су и запослени у филијалама и Дирекцији Покрајинског фонда ПИО. Они су благовремено проналазили замене за оне који су одустајали од путовања, испраћали пензионерске групе које су одлазиле организованим превозом, проверавали смештајне капацитете и услове и контактирали кориснике да провере да ли је све било како треба.

Да комплетан поступак спровођења конкурса и његова реализација буду валидно евидентирани, потрудили су се радници Сектора ИТ. О томе Ненад Босанац, координатор – програмер у ИТ сектору Дирекције у Новом Саду, каже:

– Пре три године почели смо да примењујемо савремене информационе технологије при уносу и обради података када је у питању слање пензионера на рехабилитацију у бање и РХ центре Србије о трошку Фонда. Програм је свеобухватан и евидентира све: од пријава пензионера на конкурс, рада лекара вештака, боравка у бањама, па до финансијског извештаја. Дакле, у сваком тренутку може да се провери колико је корисника отишло у бању, да се провере новча-

не уплате, да ли је неко већ био у бањи претходних година итд. Такође, овај информатички програм, на основу поменутих података, сам „избацује“ ранг-листу и не постоји могућност манипулације. Наравно, сваке године „програм за бање“ усавршавамо.

Кроз сарадњу са пензионерским организацијама, и на основу анализе досадашње праксе, Републички фонд ПИО је припремио и предлоге за побољшање одређених одредби постојећег Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО.

– У жељи да у 2011. години запослени у РФ ПИО још боље организују опоравак пензионера у бањама, у Правилник су унете неке измене. Надамо се да ће измењени Правилник бити усвојен на једној од наредних седница Управног одбора Фонда, како бисмо ове године већ у раним пролећним месецима кренули са новим конкурсом да би наши пензионери раније отишли на опоравак – обавестила нас је Зора Канкараш.

Предлог је, наиме, да један од услова за бесплатан опоравак у бањама о трошку Фонда буде да пензионер у претходних пет година није користио ово право на рехабилитацију, или да га у том периоду није искористио из оправданих разлога. Тако би ова могућност била доступна већем броју пензионера. Новина у Правилнику била би и да Фонд сноси трошкове за пратиоца детета које је остварило породичну пензију по основу неспособности са самосталан живот и рад, а један од предлога је и да се не реализована средства за одређену категорију пензионера употребе за остале категорије према утврђеним списковима за упућивање на рехабилитацију.

Мирислав Мектеровић

Зора Канкараш и Ненад Босанац

ВЕЛИКИ БРОЈ ЛОКАЛНИХ САМОУПРАВА ПОДНЕО ЗАХТЕВ ЗА СУФИНАНСИРАЊЕ ПРОГРАМА ЗАПОШЉАВАЊА

Општине препознале прилику

Скоро подједнак број захтева стигао из развијених и неразвијених средина у Србији

Национална служба за запошљавање презадовољна је одзивом локалних самоуправа на њен јавни позив за суфинансирање локалних акционих планова запошљавања у 2011. години, о којем је и „Глас осигураника“ недавно писао. Наиме, на овај јавни позив се, до 31. децембра лањске године – до када је и трајао, пријавила 121 општина са жељом да искористи новчане погодности које је понудила држава за запошљавање људи у својим срединама.

Да подсетимо, Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености предвиђено је да, уколико локална самоуправа обезбеди 51 одсто новца потребног за финансирање неког програма запошљавања у својој средини, може поднети захтев за учешће у суфинансирању тог програма или за мере од стране државе. Неразвијене и девастиране општине имају право на помоћ Владе Србије и у већем износу средстава од оног који су саме уложиле у своје програме запошљавања.

За остварење својих акционих планова локалне самоуправе које су поднеле захтеве издвојиће у овој години укупно 772 милиона динара, што ће омогућити запошљавање више од 7.000 незапослених. Ово је, такође, више од десет пута већи износ од онога што је уложено у прошлој години када је десет локалних самоуправа за ову намену издвојило укупно 75 милиона динара.

Готово једнак број захтева поднеле су општине које спадају у неразвијене и оне које спадају у развијене, што говори да су општине у Србији препознале значај децентрализације политике запошљавања у циљу смањења регионалних разлика. У току је поступак обраде захтева поднетих код НСЗ-а, на основу чијег предлога ће Министарство економије и регионалног развоја донети одлуку о одобравању средстава за суфинансирање запошљавања.

Представници локалних самоуправа из Војводине

Општине су највише новца издвојиле за програме субвенционисања запошљавања на новоотвореним радним местима – 329 милиона динара, затим за суфинансирање програма запошљавања приправника – 226 милиона динара, следе програми субвенција за samozapošljavanje – 192 милиона динара, и програми обуке незапослених лица за које је опредељено 25 милиона динара. Појединачно, највише средстава за програме запошљавања издвојили су градови: Ниш – 52 милиона динара, Лесковац и Нови Сад – по 40 милиона, Крушевац – 30 милиона динара... Веома је интересантан податак да је и општина Босиљград, која спада у девастирана подручја, препознала колика је корист од подстицања запошљавања на овај начин и издвојила 16,5 милиона динара из свог буџета за ову намену. И општина Сурдулица је такође издвојила 11 милиона динара у ову сврху, мада спада у ред најнеразвијенијих у Србији. Ове године захтеви су поднети у свим регионима Србије, а то су, наравно, урадиле и општине са Косова и Метохије и из Војводине.

Према речима Синеше Надбантића, директора новосадске филијале НСЗ, у Јужнобачком округу на јавни позив се одазвало девет општина – од дванаест колико их има, и оне су издвојиле укупно око 73,5 милиона динара. Ове општине су најчешће конкурисале за суфинансирање субвенција за запошљавање на новоотвореним радним местима, за суфинансирање програма приправника, затим за субвенције за samozapošljavanje, али и за програме обука незапослених лица.

Једна од њих, бечејска локална самоуправа, у општинском буџету за 2011. годину за потребе суфинансирања програма запошљавања издвојила је 2,3 милиона динара. Овим новцем они планирају да отворе 30 нових радних места, 17 кроз субвенције послодавцима и 13 кроз програме субвенција за samozapošljavanje.

Поменути подаци говоре да је државна администрација уважила разлике које постоје између општина и да је спремна да кроз локалне планове запошљавања пружи подршку локалним самоуправама у спровођењу централне политике запошљавања.

Мирослав Мектеровић

Крчмар без рачуна

Фискални исечак је једини доказ након две године

Нови правни акт, који је на снази од 1. јануара ове године, заменио је стари Закон о заштити потрошача и Закон о одговорности произвођача за ствари са недостатком, који су донети 2005. године. Новим Законом о заштити потрошача се заправо уведе кључне европске

ња уговора, и да на јасан и утврђен начин прикажу цене производа и услуга. Законска гаранција за продату робу је две године, а у случају неког недостатка, у првих шест месеци потрошач није у обавези да доказује да није узроковао недостатак за који се претпоставља да је постојао у моменту куповине.

Према овом закону, што је веома важно, купци неће моћи да остваре право на обавезну гаранцију од две годи-

чно то не раде, они би морали да издају фискалне рачуне, а купац треба да зна да је и преузимање рачуна део трансакције.

Најважније међу имплементираним директивама су обавезно информисање потрошача пре закључења уговора о куповини добара и примању услуга, и стандарди који прецизирају све кораке приликом евентуалне жалбе купца, односно конзумента услуге. Терет доказивања се преме-

односу на претходни када је реч о куповини изван пословних просторија, односно на даљину, путем интернета, на вратима стана, промоцијама. Власник робе или услуге купљене на овај начин може да се предомисли, а рок враћања производа је 14 дана, у случају да није оштећен. Гарантни рок за све техничке уређаје је, без изузетка, две године, што до сада није био случај. Најављено је и оснивање националног савета за заштиту потрошача који ће чинити представници министарства, удружења и савеза потрошача, привредних и професионалних комора и других учесника на тржишту, као и независни стручњаци из области заштите потрошача.

Центар за заштиту потрошача

0800/103-104

Бесплатан позив, радним данима од 9 до 16 часова.

Информације, помоћ, савет!

директиве из области заштите права и интереса купаца. Тако је у правни систем Србије уведено петнаест европских директива из дела који се односи на заштиту потрошача.

Посматрано у целини, ниво, стандард и остваривање права потрошача ће применом овог закона бити изједначени са просечним законски регулисаним интересима купаца у земљама ЕУ. Конкретније, то значи да су поштрени захтеви трговцима. Они су, наиме, у обавези да о производу који продају дају јасна обавештења потрошачу и пре закључе-

не ако не сачувају фискални исечак. Штавише, пожељно је и ископирати рачун јер оригинал може да се оштети или да избледи током времена. Зато за потрошача и представља ризик роба купљена на пијацама или такозваним бивљацима. Неиздавање рачуна на оваквим локацијама и сличним објектима попут Кинеског тржног центра подлеже санкцијама, јер продајци непрехрамбене робе у отвореном тржном центру нису лишени обавезе да издају фискални рачун, будући да су регистровани као СТР. Иако

шта са потрошача на продајца или произвођача уколико производ или услуга не одговарају дефинисаном квалитету. Уводи се и медијација, као вансудско решавање спорова, а право на информисање сматра се кључним. Такође, усвојеним документом строго је ограничена продаја, служење и поклањање алкохолних пића и цигарета. Наиме, ови производи не смеју бити доступни малолетницима. Изричу се и прекршајне казне у случају неистичања цена и непоштеност пословања.

Нови закон је напредак у

Иако је велики проблем купаца везан за потрошачке кредите, из закона је изузета област финансијских услуга, коју је требало да регулише директива о кредитима. Она ће бити дефинисана новим посебним прописом који припрема Народна банка Србије.

Министарство трговине и услуга је ради информисања потрошача, у сарадњи са ЗАП пројектом (Пројекат за заштиту потрошача) који финансира Европска унија, израдило седам брошура које обрађују кључне теме актуелних потрошачких проблема у Србији. Реч је о промотивним путовањима, телефонским квизовима, изнуђеној куповини, мобилној телефонији, електронској трговини, потрошачким картицама, као и о скривеним трошковима.

Јелена Оцић

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА ПОРОДИЦА СА ДЕЦОМ

Родитељство и посао

Усклађивање рада и родитељства пре свега се дефинише Законом о раду, али и другим документима (Закон о финансијској подршци породици са децом, Породични закон...). Закон о раду прецизира да запослена жена има право на породилско одсуство и одсуство са посла ради неге детета у трајању од 365 дана. Поред тога, Законом је прописано и да породилско одсуство траје до истека три месеца од дана порођаја, а да након породилског одсуства жена у радном односу има право на изостанак са рада ради неге детета до истека 365 дана од дана када је почело породилско одсуство.

Изменама и допунама овог закона продужено је породилско одсуство и одсуство са посла ради неге детета, тако да за треће и четврто дете у породици оно траје две године. И очеви имају право да користе одсуство са рада

накнада се обрачунава тако што се за месеце који недостају узима 50 одсто просечне месечне бруто зараде у Републици. Такође, утврђена накнада зараде се не мења током породилског одсуства, односно не усклађује се са променама просечне основне зараде код послодавца.

Један од родитеља може да одсуствује са посла и када је потребна посебна нега детета, што утврђује надлежни орган за оцену ометености детета. Одсуство с посла ради посебне неге детета или рад са половином радног времена може да траје све док дете не наврши пет година.

У Европској унији је, такође, актуелно питање дужине трајања породилског одсуства. Прописи из 1992. године одређују минимум 14 седмица, али у већини земаља Уније оно већ траје много дуже, и то и до двадесет пет седмица. Министри Европске уније за социјална питања су, ме-

Заштићена и у трудноћи

Законом о раду предвиђено је и да жена током трудноће не сме да ради на пословима који могу да угрозе њено здравље и здравље детета, уколико тако процени надлежни здравствени орган. У прве три недеље трудноће жена не сме да ради ни прековремено, ни ноћу.

ради неге детета, чак и када мајка није запослена. Наиме, Породични закон из 2005. године гарантује већу заштиту материнства, а омогућава и мушкарцима да равноправно могу да преузму улогу мајке. Законски су са правима родитеља изједначена и права усвојитеља, старатеља и хранитеља. Истраживање Института за друштвену теорију, обављено на територији целе земље закључно са 2007. годином, показало је да је за годину и по дана одсуство ради неге детета до прве године живота искористило само седамнаест мушкараца, махом самохраних очева.

За време породилског, односно одсуства ради неге детета, мајци или оцу, у зависности од тога ко користи ово право, исплаћује се накнада зараде. Накнаду зараде за време породилског одсуства, односно одсуствовања с посла ради неге детета и одсуства ради посебне неге детета остварују запослени код послодавца и лица која самостално обављају делатност. Накнаду зараде остварује и један од усвојитеља, хранитељ, односно старатељ детета, када, у складу са прописима о раду, користе ово одсуство.

Накнада зараде за време породилског одсуства и од-

Подстицај рађању

Да би се подржала породица и подстакло рађање, у Београду се примењују и додатни облици заштите трудница и породиља. Реч је о једнократној новчаној помоћи за незапослене и запослене породиље, и о накнади за запослене труднице уколико су услед болести или неких компликација у вези са трудноћом привремено спречене да раде.

суства ради неге новорођенчета не утврђује се према висини укупне зараде за пуно радно време и стандардни учинак који би био остварен када би запослена особа радила, како је то раније био случај. Износ се, наиме, утврђује у висини просечне основне зараде из уговора о раду за 12 месеци који су претходили месецу у ком је почело коришћење породилског одсуства увећане за минути рад по стопи од 0,4 одсто. На исти начин се одређује и накнада за одсуство ради посебне неге детета.

Уколико је радни однос трајао краће од 12 месеци,

ђутим, крајем прошле године одбили захтев Европског парламента да се плаћено породилско одсуство продужи на минимум двадесет седмица.

Будући да породилско у ЕУ траје од 14 недеља до 410 дана, намера одлуке ЕП је да се поставе минимални стандарди на нивоу Уније. У многим земљама ЕУ, као и код нас, предвиђено је да очеви могу да користе одсуство ради неге детета, али је у нови предлог, који је још споран, увршћено и да родитељу за време одсуства треба да се исплаћује износ у висини пуног личног дохотка.

Јелена Оцић

САРАДЊА ШВЕДСКИХ И ВОЈВОЂАНСКИХ СИНДИКАЛАЦА

Шведски модел социјалног дијалога

Савез самосталних синдиката Војводине на челу са председником, др Милорадом Мијатовићем, уочи је средином јануара Кристера Андерсона, председника Синдиката пољопривреде и прехране регије Гетеборг, и Микаела Нилсона, извршног секретара за међународну сарадњу овог синдиката, настављајући тако вишегодишњу одличну сарадњу две радничке организације.

Током сусрета у згради Владе Војводине, где им је домаћин био Мирослав Васин, покрајински секретар за рад, запошљавање и равноправност полова, разговарало се о пројекту који се већ три године заједнички спроводи, а који финансира шведска фондација Интернационални центар „Улоф Палме. Пројекат се односи на социјални дијалог, едукаци-

ју запослених и менаџмент. На састанку су најављени и нови пројекти које ће СССРВ реализовати у сарадњи са шведским партнером, чији је циљ запошљавање младих, али и људи изнад 50 година који су остали без посла.

Мирослав Васин је нагласио да је АП Војводина већ преузела шведска искуства у неколико области.

– До сада смо успешно применили шведски модел у области равноправности полова, где имамо и консултанте из ове земље, а позитивне резултате смо постигли и у примени модела везаног за решавање проблема избеглица – рекао је Васин, и додао да се са шведским партнерима ради и на што бољој примени европског модела социјалног дијалога који подразумева непрестану комуникацију између власти, репрезентатив-

них синдиката и уније послодаваца.

Кристер Андерсон је, одговарајући на питања новинара, информисао присутне да и у Шведској, иако важи за „државу благодостања“, у доба економске кризе расте незапосленост. Наиме, стопа незапослености у њиховој земљи износи 7,5 посто, али је недовољна запосленост младих критична – слично као и у Србији, па стопа незапослености те популације износи око 20 одсто. С друге стране, у Шведској и мушкарци и жене у пензију одлазе са 65 година старости али, ако желе, могу радни век продужити и до 67. године живота. Сада шведска администрација разматра могућност да се старосна граница за одлазак у пензију њихових осигураника помери на 69 година. Према речима Андерсона, то за одређене групе

запослених који имају добре социјалне услове на радном месту, високе стандарде безбедности и здравља на раду, није проблем, али се овоме противе запослени који раде тешке послове у производњи. Андерсон чак сматра да ће Шведска у скоријој будућности имати великих потешкоћа у обезбеђивању радне снаге у производним занимањима.

Милорад Мијатовић, председник ССС Војводине, истакао је, правећи паралелу са нашим пензијским системом, да и у Србији с временом можемо ићи ка померању старосне границе за пензионисање, али одложено и спорије него што то чине Швеђани, јер су стандард и начин живота и рада у нашој земљи битно другачији иако се по старости становништва налазимо у сличној ситуацији.

М. Мектеровић

РЕГИОНАЛНИ ПРОСТОРНИ ПЛАН ВОЈВОДИНЕ

Заштита пољопривредног земљишта

Покрајински секретаријат за архитектуру, урбанизам и грађевинарство, као носилац израде Регионалног просторног плана АП Војводине, почео је да организује округле столове у Покрајини, са циљем да се кроз консултације са људима из струке до краја ове године донесе квалитетан докуменат из ове области. Наиме, доношењем Регионалног просторног плана Војводине стратешки ће се одредити развој, уређење, коришћење и изградња на њеном целокупном простору, у складу са просторним развојем Републике Србије.

У оквиру презентације „Заштита, коришћење и развој природних ресурса у Војводини“, на округлом столу орга-

низованом средином јануара у Каћу, приказано је тренутно стање и промовисана могућа решења за унапређење и заштиту природних ресурса, посебно пољопривредног земљишта, вода – река и канал-

ске мреже, шума и шумског земљишта.

Када је у питању пољопривредно земљиште, које захвата 83,20 одсто територије Војводине, циљ плана је да се спречи даљи губитак најквалитетнијег земљишта и да се очува његов квалитет током коришћења. Планира се и рекултивација деградираних земљишта (тла) – најмање до употребљивог земљишта, и повећање његове продукционе способности. У плану је и подизање шумских засада на свим земљиштима чије коришћење за биљну производњу не даје одговарајуће резултате, или је повезано са повећаним улагањем.

На скупу се чуло да Регионални просторни план Војводине у непосредној будућности треба да обезбеди бољи живот становника, али и заштиту природних добара Покрајине.

М. М.

ЗАБРИЊАВАЈУЋИ НЕДОСТАТАК СПЕЦИЈАЛИСТА ИЗ ГЕРИЈАТРИЈЕ

Струка без гламура

Најмлађа грана медицине, посвећена најстаријима, све је траженија али није уносна и недовољно је привлачна за лекаре

„Кад чују колико имате година, неће ни да вас погледају.“ Колико смо само пута у блиском кругу слушали о нечијем непријатном искуству из здравствене установе или били сведоци да медицинско особље са незаинтересованошћу, а некад и ниподаштавањем третира старије пацијенте.

Није то, наравно, правило, али дешава се сувише често да би се говорило о тек спорадичним случајевима. Ако је за утеху, неадекватан (па и нехуман) приступ болесницима у позном животном добу није појава која осликава слабости само овдашњег здравства.

Свуда у свету, и у много богатим и срећенијим земљама од наше, када је о здравственом збрињавању старих реч, евидентан је двоструки проблем – с једне стране чита старосна дискриминација пацијената, а с друге све озбиљнији недостатак лекара специјалиста из геријатрије, специфичне струке посвећене управо најрањивијој категорији пацијената.

На много начина старији пацијенти захтевају исту пажњу као и деца, зато што су осетљиви и на најмање грешке или превиде, али док је број специјалиста из неонатологије и педијатрије у сталном порасту, са геријатрима се дешава сасвим супротно. Нема их довољно па је стога управо ова струка кад је реч о лекарима, али и средњем медицинском кадру, тренутно најтраженија.

Штавише, према пројекцији америчког Бироа за статистику рада, за медицинске сестре и неговатељице отвориће се у наредних неколико година, до 2018, близу 600.000 нових радних места (са данашњих 2,6 милиона запослених број ће порастати на 3,2), што представља највећи скок међу свим професијама у Сједињеним Државама.

Рачуна се, међутим, да и то неће бити довољно, имајући у виду прогнозу да ће до 2030. скоро сваки пети Американац,

тачније 18 одсто грађана бити старије од 65 година. Према том податку, садашњи број од 7.590 специјалиста геријатара на 37 милиона Американаца, потенцијалних прималаца услуга, изгледа заиста забрињавајуће мали.

Упозоравајући на овај раскорак, др Ричард Алман, руководилац Одељења за геронтологију и палијативну негу клиничког центра Универзитета Алабаме у

Бирмингему, навео је да би постојеће потребе изискивале три пута више лекара, бар 20.000, а у наредне три деценије тај број ће највероватније да порасте до 35.000.

– Тренутно, помоћ геријатра не добија ни пет одсто старијих особа, мада најмање 15 одсто пацијената из те категорије има здравствене проблеме који захтевају специјалистичку бригу – оценио је др Алман у разговору за лист „Бирмингем њуз“.

Сама старост није болест, али физиолошке и психолошке промене до којих током година неминовно долази и код најздравијих захтевају брижљиво осматрање, избаланисан приступ и благовремено реаговање, да би се спречиле често погрешне дијагнозе и неадекватна терапија.

Геријатрија у својој поставци захтева време, искуство, стрпљење, све оно што се не уклапа у данашњи ритам професије где су лекари притиснути сатницом и нормама, а истовремено сувише ослоњени на скупу апаратуру и компјутеризовану дијагностичку технологију.

– Брзина и обрада пацијената као на траци можда су пожељни са становишта ефикасности, али једноставно нису могући у случају старијих пацијената којима треба и по десет минута да стигну од чекаонице до ординације – даје пример др Алман, чији је утисак да млади лекари, чак и ако им се „комплексне загонетке старења“ учине изазовним, немају довољно прилике за обуку, нити старијих колега од којих могу да уче, а поврх свега неадекватно су плаћени.

У данашње време опште комерцијализације и лекарска струка се рангира по исплативости, а најбоље плаћени и најпопуларнији доктори постају медијске звезде. На листи највише котираних, према једном ранијем наводу „Њујорк тајмса“, јесу радиолози и хирурзи ортопеди, чија просечна годишња примања износе 400.000 долара.

Али геријатрија не спада у ту причу о успеху и успешности. У њој нема затегнутих тела, лепотица препланулог тена, чудотворних захвата, учешћа у шоу програмима.

Од толиких ТВ серија посвећених лекарима не постоји ниједна у којој су јунаци припадници ове лекарске бранше. Као резултат свега тога, геријатри су, са 150.000 долара годишње, међу најслабије плаћенима.

Како кажу упућени, њихов посао не значи решавање случаја притиском на дугме апарата да би се снимила ситуација, и прописивањем лека да би се проблем уклонио. Геријатрија су мукотрпни покушаји да се хронична болест држи под контролом, лекови сведу на најмању меру и при том очува најбољи могући квалитет живота. За њихове пацијенте то је довољно. За богатство, славу, престиж и све што уз то иде, очигледно није.

Д. Драгић

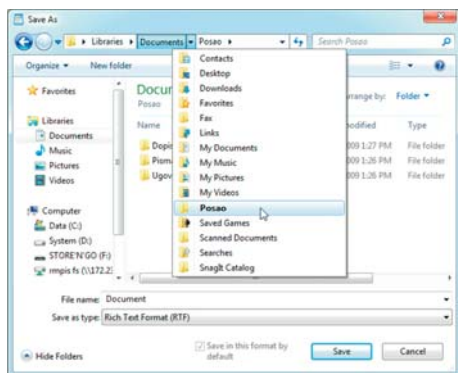
РАЧУНАЈТЕ НА РАЧУНАРЕ

Windows Explorer (4)

Креирање и чување фајлова

Ове фајлове прво морамо да направимо, па затим да их сачувамо у фолдери-ма које смо за њих унапред креирали у библиотеци Documents или Computer (на хард диску Ц или Д). Поступак креирања и чувања фајлова је следећи:

1. уђемо у програм у којем желимо да направимо фајл (нпр. у WordPad), значи кликнемо на Start, бирамо All Programs, кликнемо на фолдер Accessories, па изаберемо WordPad;
2. урадимо жељено у програму (нпр. откуцамо текст);
3. кликнемо на икону Save (или изаберемо стрелицу поред иконе падајућег менија, па кликнемо на опцију Save) да бисмо сачували урађено;

4. у позицији адресне траке рачунар нам нуди да фајл сачувамо у библиотеци Documents, која се налази у листи Libraries, и одаберемо жељени фолдер, а уколико желимо да га сачувамо у неком другом фолдеру који се налази на хард диску (Ц или Д), кликнемо на стрелицу поред прве понуђене локације у адресној траци, па изаберемо Computer, а затим кликнемо на стрелицу поред друге локације – Computer, па изаберемо Ц, Д или Е-диск, и након тога кликнемо на стрелицу поред треће локације и одаберемо жељени фолдер;

5. у пољу File name укуцамо име фајла;
6. у пољу Save as type бирамо тип фајла под којим желимо да га сачувамо (углавном не мењамо понуђени избор);
7. кликнемо на дугме Save или притиснемо тастер Enter.

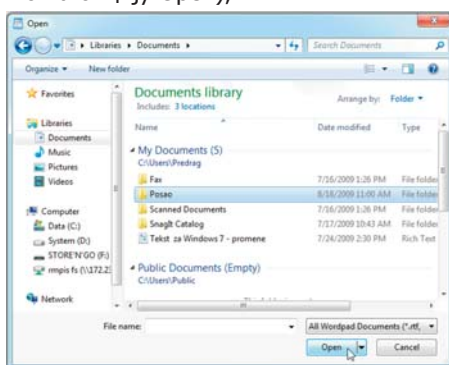
Уколико желимо да креирамо нови фајл, кликнемо на икону New (или изаберемо икону падајућег менија па кликнемо на опцију New). Потом за сваки фајл понаособ поновимо поступак за креирање и чување фајлова.

Фајлове можемо видети на два начина:

- A) Из Windows Explorer-a:
  1. уђемо у Windows Explorer;
  2. у адресној траци кликнемо на стрелицу поред листе Libraries, уђемо у библиотеку Documents, па у жељени фолдер, или кликнемо на Computers, па на стрелицу поред Ц, Д или Е-диска и, у зависности од тога где смо сачували фајлове, кликнемо на одговарајући фолдер;
  3. два пута кликнемо на жељени фајл у листи фајлова (централни део прозора).

Б) Из програма у коме смо креирали фајлове:

1. уђемо у жељени програм (нпр. у WordPad);
2. кликнемо на икону Open (или изаберемо икону падајућег менија, па кликнемо на опцију Open);

3. у адресној траци кликнемо на стрелицу поред листе Libraries, уђемо у библиотеку Documents, па у жељени фолдер, или кликнемо на Computers, па на стрелицу поред Ц, Д или Е-диска и, у зависности од тога где смо сачували фајлове, кликнемо на одговарајући фолдер;

4. кликнемо на жељени фајл у листи фајлова;
5. кликнемо на дугме Open у доњем десном углу прозора или два пута кликнемо на жељени фајл.

Копирање и премештање фајлова

У Windows Explorer-у копирамо фајлове са уређаја на уређај, премештамо их из једног фолдера у други и бришемо непотребне.

Копирање и премештање фолдера или фајлова радимо на следећи начин:

1. маркирамо фолдер или фајл који желимо да копирамо или преместимо:

- а) кликнемо на жељени фајл;
- б) кликнемо на жељени фолдер;
- ц) држимо леви тастер миша и маркирамо све везане фајлове (један уз други);

д) уколико фајлови нису везани, кликнемо на жељени фајл (уколико желимо један) или држећи леви тастер маркирамо везане фајлове (уколико их желимо више), пустимо леви тастер, притиснемо и држимо тастер Ctrl, поново притиснемо леви тастер, маркирамо следећи фајл или групу фајлова и тако док не маркирамо све фајлове које смо желели;

2. кликнемо на (можемо изабрати начин):

а) кликнемо на стрелицу поред Organize на командној траци, па изаберемо опцију Copy за копирање или Cut за премештање фолдера или фајлова;

б) десни клик на жељени фолдер или фајл, па Copy за копирање или Cut за премештање фолдера или фајлова;

с) притиснемо комбинацију тастера Ctrl+C за копирање или Ctrl+X за премештање фолдера и фајлова.

3. изаберемо где желимо да копирамо или преместимо фајлове:

- а) на неки други уређај (на пример на дискету А или USB);
- б) у неки други фолдер;
- ц) путем мреже на неки други рачунар;

4. на крају треба да потврдимо копирање или премештање фајлова тако што:

- а) кликнемо на стрелицу поред Organize на командној траци, па изаберемо опцију Paste;
- б) кликнемо десним тастером миша у празан простор на позицији где желимо да копирамо или преместимо фајлове, па изаберемо опцију Paste;
- с) притиснемо комбинацију тастера Ctrl+V.

Напомена: Када копирамо (Copy) фајлове, они остају на првој позицији и прелазе на другу. Код премештања (Cut) фајлови не остају на првој позицији, а прелазе на другу.

Наставиће се

Предраг Јовановић

Зима још траје...

Сочна и миришљава ребарца

(за четири особе)

Време припреме: 60 минута

Састојци: 1,5 кг ребара, кг кромпира, две главице црног лука, осам ченова белог лука, четири листа лавора, со, бибер у зрну, мало брашна, уље, 300 мл бујона.

Припрема: Исећи ребра па свако парче посолити, мало истући тучком и уваљати

у брашно. Пропржити месо на уљу, па извадити и на истој масноћи кратко пропржити крупно исечени црни лук и ољуштене, целе ченове белог лука. Вратити ребарца у шерпу, додати лавор и бибер у зрну, наливати бујоном и на тихој ватри динстати поклопљено. Повремено протрести. Кад месо буде сасвим мекано, додати полутке претходно скуваног кромпира. Посолити по укусу.

Сарма из рерне

(за четири особе)

Време припреме: 80 минута

Састојци: 500 г млевеног меса, 60 г сланине, 50 мл уља, мешавина зачина за пуњену паприку и сарму, 100 г пиринча, главица киселог купуса, 300 мл воде, 100 мл белог вина, кашика концентра парадајза.

Припрема: На уљу продинстати млевено месо и сланину насецкану на коцкице. Склонити с ватре па умешати пиринча и зачин за пуњену паприку и сарму. Од главице киселог купуса одвојити неколико листова, а остало насећи на резанце. Листове сложити по намашћеној ватросталној посуди, по њима сложити у слојевима насецкани купус и смесу од меса и пиринча, а завршити слојем купуса.

Залити мешавином воде, белог вина и концентра парадајза.

Покрити фолијом и пећи на 180 степени око 45 минута.

Напомена: Печену сарму насећи на коцке и послужити с пире кромпиром.

Пре него што ставите слој меса и пиринча, можете додати слој сувог врата насецканог на листиће.

Љути чобанац

(за четири до шест особа)

Време припреме: 60 минута

Састојци: 400 г свињетине, 200 г телетине, 200 г јунетине, 300 г кромпира, кашичица густина, два чена белог лука, 50 мл вина, 50 мл уља, један феферон, лаворов лист, кашичица црвене паприке у праху, 150 г лука, 200 мл пасираног парадајза, кашика биљног зачина.

Припрема: На уљу кратко продинстати насецкан лук, посуду мало склонити с ватре па умешати црвену паприку у праху и одмах залити са 100 мл топле воде.

Додати месо насецкано на коцке, лаворов лист, феферон, пасирани парадајз, насецкани бели лук и биљни зачин. Лагано промешати и динстати полако доливајући воду. Воде у посуди мора бити толико да покрије месо. Кад месо скоро омекша, додати кромпир насецкан на коцке и заједно кувати још око 15 минута.

На крају додати вино, па густин, претходно размућен с мало воде.

Гулашвелеш

(за четири особе)

Време припреме: 60 минута

Састојци: 600-800 г крте говедине или јагњетине, кг говеђих костију, по кашика уситњеног црног и белог лука, масти, слатке или љуте црвене паприке у праху, со, пет кромпира, две насечене паприке, два ољуштена и насечена парадајза, бибер.

Припрема: Продинстати на масти црни лук, посути га паприком у праху и залити са две шоље воде. Додати месо, кости и остале зачине и кувати поклопљено док месо не омекша. Извадити кости, додати насечено поврће и кувати га док не омекша. У току кувања доливати по мало воде.

Напомена: Гулашвелеш и бројна друга мађарска јела служе се с тестенином, са ширим резанцима.

Телећи перкет

(за четири особе)

Време припреме: 60 минута

Састојци: кг кртог телећег меса од плећке, главе, коленице или срца, 200 г сланине, главица црног лука, кашика масти, кашика црвене паприке у праху, зелена

паприка, со, бибер, бело вино по укусу.

Припрема: Продинстати најпре исецкани лук, затим паприку, сланину, аlevу паприку и месо исечено на комаде. Све налити са мало воде и вина и динстати поклопљено док потпуно не омекша. Сервирати с бареним кромпиром присутим першуном.

Припремила: С. С.

Зимске приче и тако то

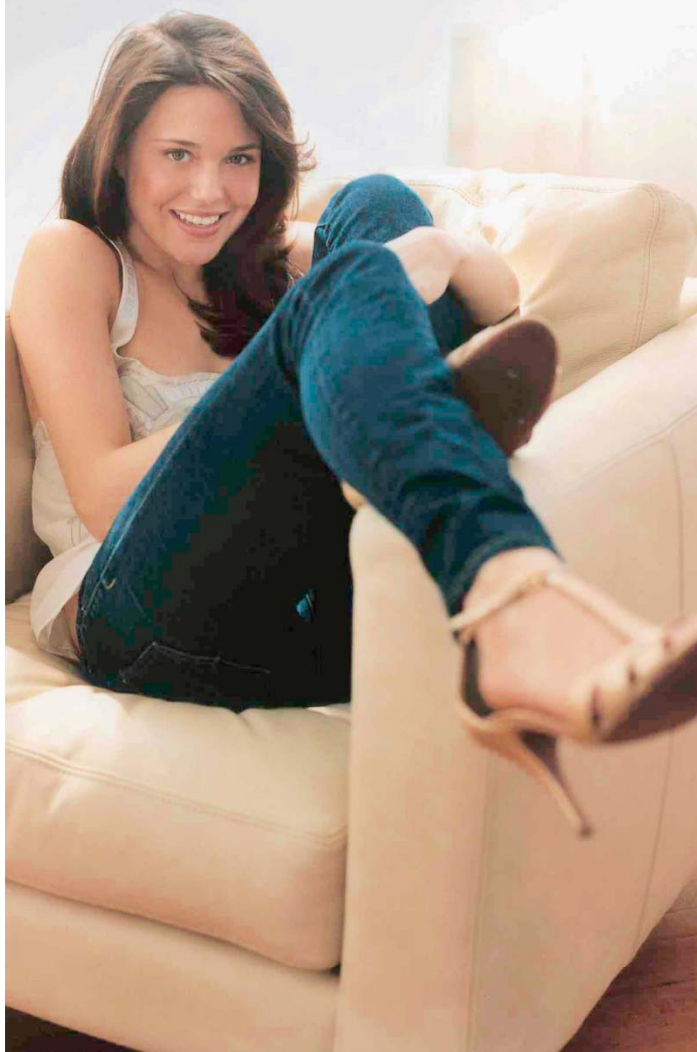
Мораш да признаш да је ипак било лакше живети и бити млад у твоје него сада у ово наше време. Није било толико свакодневне фрке и јурњаве као данас. Све вам је некако било лаганица, бар тако се мени чини из тих твојих „некад било, сад се приповеда“ присећања

Знаш шта, бакасице, сморила ме више ова зима, а тебе? Досадили ми више и снег и клизаво, а о хладном да ти и не причам. Ма шта зимска идила, то је теби можда идила кад седиш у кући и гледаш кроз прозор како лепо веје, па све фино бело и чисто, а унутра ти топло и суво и шта те брига. Добро, знам да ти је досадно кад не можеш да изађеш па целу зиму проводиш у кући („да се не оклизнем, дете, па још нешто и да поломим“), али веруј ми ништа не пропушташ напољу. Сви умотани и замаскирани у капе, шалове и свакакве још крпице да нико никог и не препознаје. Па, кажи, зар није лепше лети кад се сви шетамо у папучицама и танким мајчицама, а ако је коме баш много вруће увек постоји клима за расхлађивање. Али џаба сад да причамо о клими и лету, неће ми због тога бити ништа топлије. Ма, добро, пусти ти те приче да је добро да буде хладно, да мало прочисти ваздух, па да жито буде покривено, па... не знам шта све још имаш да наређаш на те теме. Жива си се смрзла иако је у кући топло да паднеш у несвест кад уђеш, а правдаш зиму на сва уста. Ма, знам да неће она брже да се заврши ако ја кукам на њу, али бар ми је лакше кад истресем то из себе. А ко ће да ме слуша, ако нећеш ти, моја бакасица.

Знам ја и ту причу да у твојим годинама више не допушташ себи луксуз да нешто једва чекаш да прође, па макар то била и зима, јер немаш више толико времена да можеш да мрзиш годишње доба, па чак и ружан дан јер ко зна колико их је још остало. Лако је нама младима, кажеш ти, ми још имамо много времена испред себе, тек смо прешли мали део пута, а пред нама је још (чини се) бескрајно дуг део који тек треба да прелазимо. Е сад, ја баш не знам да ли то о све бржем пролажењу времена има везе само са годинама или је ту још нека „виша сила“ умешала прсте. Јер, ни ми млади немамо баш утисак да нам време тече споро, као што причаш да се теби и твојим вршњацима чинило док сте били млади (да вам летњи распуст траје као година, да вам је дуга недеља, да за викенд имаш све време света на располагању а још је у твоје време и субота била радна...). Нама време прилично брзо пролази, да не кажем баш да лети као што ти то говориш. Стално ми се чини да ми је дан кратак, да недеља има мало дана, да ми викенд протрчи а да нисам стигла ни да се наспавам, а о свим скитњама и дружењима које запланирам за то време да и не причам. Не знам са чим то има везе.

Читала сам како су неки научници (опет неки од оних беспослених који немају ништа паметније да раде него да испитују свакојаке небулозе као што је утицај сунчевих пега на учесталост излазака радним данима у популацији од 77 година) дошли до закључка да се време убрзало и да је „научно“ доказано да сада брже тече него пре пола или једног века, на пример.

КАЖЕ МИ МОЈА УНУКА

Да ли је то тачно, појма немам, или је то наш лични доживљај због непрекидне фрке у којој живимо. Мораш да признаш да је ипак било лакше живети и бити млад у твоје него сада у ово наше време. Нисте ви имали толико свакодневне фрке и јурњаве као ми. Све вам некако било лаганица, бар тако се мени чини из тих твојих „некад било, сад се приповеда“ присећања на углавном далеку прошлост. Лакше вам је било, као прво, јер је град био мањи па сте свуда могли да прошетате, а нисте као ми сада губили по пола дана само у превозу – градском, колима, скоро да и нема разлике, једино што кад си колима не чекаш бус сто година.

Знаш, бакасице, баш се нешто питам хоће ли овако некад моја унука да прича о мени и мом времену и мојој младости коју ево управо трошкарим и не могу ама баш никако да замислим да ћу једном и ја бити стара као ти сада. Ма, везе немам шта ми је сад то све пало на памет да причам овакве ствари и да замислићам сто година унапред. Обично нисам баш толико филозофски настројена, него ваљда после силних празника, славља, жураја мало смо се сви уморили и истрошили (мислим по питању лове), па више седим у кући и тако, видиш, свашта ми на памет пада. Јао, добро сам се сетила да сам обећала другарици да ћу код ње на кафу, морам да јурим, нема везе што сам баш пила с тобом, одох, а ти ми за то време спреми нешто слатко да клопнем кад се вратим. Јурим, ћао.

Бака Мара

ПРОМЕНЕ У БРИТАНСКОМ ПЕНЗИЈСКОМ СИСТЕМУ

Може се радити и после границе за пензију

До 2020. подиже се старосна граница са 60 на 65 година за жене, и са 65 на 66 година за мушкарце

У будуће ће грађани Велике Британије, уместо досадашњег аутоматског пензионисања, моћи сами да одлуче да ли ће, када дођу до старосне границе за одлазак у пензију, престати да раде, или ће радити и даље. Закон који је утврђивао старосну границу за одлазак у пензију досад је, по правилу, водио рачуна о томе да се запослени, чим испуни старосни услов, одмах пензиониса, што је на једној страни помагало предузећима да се ослободе истрошених и мало продуктивних радника, док је, с

измена, које би, после усвајања у парламенту, требало да почну да важе од јесени. Конзервативци, са савезницима либералима, имају убедљиву већину у парламенту, али изгледа да се ни лабуристи не противе овим променама. Уствари, конзервативци тиме настављају пензијску реформу коју су започели управо лабуристи у духу дуге британске парламентарне традиције да се, кад се ради о кључним дугорочним питањима, обавезно тражи и налази консензус владе и опозиције.

Но, у уклањању обавезног аутоматског пензионисања влада има и један врло важан социјални мотив – да се људима који су слабо социјално обезбеђени за старост пружи или олакша могућност да и даље раде и зарађују. Тиме ће се

од велике користи свакој држави која се због демографских промена нађе на тешким искушењима. Британски министар привреде, Едвард Давеј, с тим у вези је ипак подвукао намеру владе да људима омогући слободу да сами одлуче колико дуго желе да раде.

Ова промена је део ширег пакета реформи владе конзервативаца и либерала, у оквиру којег је предвиђено повећање минималне старосне границе за добијање државне пензије са 60 на 65 година за жене, и са 65 на 66 година за мушкарце, што ће се поступно постићи до 2020. Ово такоређи изједначење старосне границе је на линији општег тренда у западним земљама да се сасвим изједначе припадници оба пола. Оспоравања, ако их уопште буде, пре би могла да дођу од стране мушкараца јер, према неким схватањима, жене свуда у свету живе дуже па би, следствено томе, требало дуже и да раде.

Поред ових, у Британији се од идуће године уводи још једна промена. Наиме, убудуће ће и запослени који примају најниже плате морати да издвајају најмање три одсто од својих примања у пензијску касу. До сада плаћање пензијских доприноса за ову категорију радника није било обавезно тако да скоро две трећине запослених у приватном сектору никакво пензијско осигурање и не плаћа. Због тога, када дође време старости и одласка у пензију, милионима Британаца припадне једино веома мршава гарантована државна пензија која износи свега 100 фунти недељно. С таквом пензијом се у скупој Британији тешко могу покрити и само трошкови становања.

Има, међутим, и другачијих мишљења. Конфедерација британске индустрије (СБИ) – коморско удружење, укидање старосне границе за (аутоматски) одлазак у пензију оштро критикује. Многа предузећа се, наиме, прибојавају да ће се убудуће тешко ослобађати старијих и мање способних радника и да ће се у томе појавити конфликт интереса. Многи радници који испуне старосну границу за одлазак у пензију ће, како се претпоставља, инсистирати да остану и даље да раде, а ако предузећима не буду били потребни, треба очекивати доста судских спорова.

Милан Лазаревић

друге стране, онемогућавало да наставе са послом они који су то желели и за чим је радом постојала потреба.

По увођењу ове новине, могла би да се, како се предлаже, настави либерализација одласка у пензију тако што би било омогућено и раније пензионисање, дакле пре достизања старосне границе, али под условом да су ти осигураници додашњим уплатама доприноса постигли висину пензије изнад једног одређеног нивоа који обезбеђује животни минимум.

Нова конзервативна влада је већ утврдила предлоге одговарајућих законских

смањити сада већ доста висок проценат оних који у старости, тј. после одласка у пензију, западају у праву беду.

Укидање ове тзв. старосне гилјотине могао би бити и стимуланс високо квалификованим и још продуктивним људима, који добро зарађују, да остану и даље радно активни. На своју корист, али и за добро послодавца и друштва. У условима убрзаног продужавања просечног животног века (у Великој Британији мушкарци сада просечно живе 76,5, а жене 80,8 година) и убрзаног старења становништва, овакво решење ће бити

Развијени свет најбрже стари

Чињеница да свет, а нарочито развијени свет, стари није више спорна – уграђена је у све развојне планове и пројекције будућности. То се, између осталог, види и по чињеници да је 47 земаља недавно реформисало своје пензијске системе, или су тај поступак започеле да би могле да се носе са овом променом.

Да се лакше схвати шта значи кад се каже да свет „стари“, довољне су две бројке. У овом моменту укупно становништво планете је подједнако подељено на оне који имају мање и оне који имају више од 28 година, што је данашњи просек у свету. До средине овог века, тај просек ће нарасти на 40. Већ 2018, међутим, догодиће се историјски преокрет: тада ће, према прилично поузданим демографским предвиђањима, први пут у историји бити више оних који имају преко 65 од педогодишњака и млађих.

Најбрже стари развијени свет. Данас међу западним економијама готово да нема земље у којој „стопа плодности“ није испод 2,1 детета, што је демографски минимум који обезбеђује да се становништво не смањује. То значи да ће и пре средине века све западне нације бити малобројније него што су сада.

Мање породице су резултат многих фактора. Међу главнима је тај да се жене све касније одлучују да ступе у брак и имају децу. Дуже се школују и стварање породице одлажу док им се не стабилизују каријере. Ова чињеница није искључиви феномен географског и политичког Запада: догађа се и на Истоку. Јапан је, на пример, био међу демографски најмлађим нацијама света све до педесетих година прошлог века. Тада је почела

његова послератна економска обнова, својеврсно економско чудо које му је омогућило да све до прошле година буде друга по снази економија света (претекла га је Кина). Али, резултат економског напретка било је и демографско назадовање: Јапан је данас једна од најстаријих нација. Просек година његових становника данас је 43, са прогнозом да ће до 2050. достићи 56.

У данашњем свету у којем дух времена најадекватније сажима реч „глобализација“, Кина је рекордер у економском расту већ готово три деценије. Један од магнета који тамо привлачи инвестиције је млада и јефтина радна снага. Пример корпорације „Фоксон“, гиганта који послује са многим америчким компанијама („Дел“, „Хјулит Пакард“, „Епл“) ово добро показује. „Фоксон“, наиме, данас запошљава више од 900.000 радника (ове године планира да прими још око 400.000), при чему су готово сви у добу од 25 година и млађи.

Ни Кина, међутим, неће још дуго бити млада земља каквом је свет доживљава данас. Њено радно становништво млађе од 65 година почеће да се смањује већ од 2015. За живота само једне генерације, Кина

ће бити демографски старија од Америке. Како констатује амерички демографски експерт, Тед Фишмен, у исцрпној студији под насловом „Шок седог“ – Кина ће остарити пре него што се обогати.

Демографски трендови су и главни покретач глобализације: у настојањима да смање трошкове и повећају профит, западне корпорације производњу селе тамо где је радна снага јефтинија. А она је то данас у много млађим азијским земљама.

Док Кина почиње да плаћа цех својој политици „једног детета“, Индија остаје демографски витална земља чији потенцијали као „глобалне фабрике“ још нису ни почели да се користе. Индија свој динамичан економски раст у последње две деценије заснива углавном на „извозу памети“ – обављајући за западне корпорације услуге компјутерског програмирања, обраде података и контаката са клијентима (кол центри). И у овом случају главна атракција је млада, образована и релативно јефтина радна снага.

Просечно доба у Европској унији данас је само нешто преко 40 година, с проценом да ће до средине века нарасти до близу 50.

Изузетак из овог процеса старења су САД. Иако под дејством истих фактора као и другде – продужавања животног доба, смањивања породица – оне остају демографски стабилне (до средине века просечно доба становника САД порашће за само три година, на 40), пре свега захваљујући сталном приливу младих имиграната са свих страна света, који задржавају свој етнички идентитет, али национално постају Американци.

Миграција у једну земљу дакако подразумева емигрирање из других, које због тога доспевају у тежу демографску ситуацију. У случају САД, она свој демографски проблем решава на рачун Јужне Америке. Примера ради, сваки десети житељ Еквадора данас живи у иностранству као имигрант.

Занимљив пример какве све последице изазива „шок седог“ јесте и Шпанија. Она до 2000. готово да није имала држављане рођене у иностранству. Данас је таквих чак 12 одсто.

Свет се мења у сваком погледу а, по свему судећи, од свих промена демографско старење је једна од највећих и најдалекосежнијих.

Милан Бекин

НОВА ВАРОШ

Рабаџија са поткивачким клештима

Млади Слободан Лечић из Амзића код Нове Вароши има два ретка занимања

Са својих деветнаест лета Слободан Лечић из села Амзићи код Нове Вароши најмлађи је рабаџија у југозападној Србији и један од малобројних који се баве поткивањем волова, необичним и готово замрлим занатом. Рабаџилука и извлачења трупца воловском запрегом из планинских врлети Слободан се, каже, прихватио како би након смрти деде и оца наставио породичну традицију, док се поткивачких клешта и чекића латио из нужде да би себи олакшао посао рабаџије којим издржава петочлану породицу.

Занатом поткивача волова у овом крају се поред Слободана бави још свега неколико људи. Поткивање волова, грдосија тешких и по тону, није нимало лак посао, а да би се „рогоња“ оборио на земљу и припремио за замену поткова мајстору поткивачу потребна је помоћ и по четири-пет снажних и ве-

штих људи. Дobar ков, који се прави од меког металног лимана, воловима траје и по неколико месеци, а поткивање једног пара ових говеда газду кошта од 35 до 40 евра.

– Занат и скоро заборављену вештину поткивања волова „украо“ сам од старог мајстора Риза, родом из села Косатица на Златару, који је пуне три деценије поткивао волове мом деди Милу и оцу Драгомиру. Пре две године почео сам из нужде да се и сам бавим овим занатом, јер без доброг кова волови нису способни за тежак физички рад, а за рабаџије је чист трошак сваки дан чекања на долазак ретких мајстора поткивача и замену воловске „обуће“ – каже Слободан.

Прича о Слободану Лечићу је уствари прича о малобројним момцима старог кова које нису успела да заведу светла града, већ су остали у сеоским недођијама да обрађују имања, чврсто везани прадедовским коренима. Мада још дечак, Слободан након преране смрти оца није дозволио да кућа и домаћинство пропадну а земља остане необрађена,

Слободан Лечић

већ се прихватио рабаџилука и тешког сеоског рада. Данас он предводи екипу момака, у којој су и његов млађи брат Виде и старији Миле, који воловском запрегом из планинских врлети до најближих колских стаза извлаче трупце грађе.

– Рабаџилук нам је у крви и зато нам ваљда није тешко да се бавимо овим послом. У шуми омркнемо и осванемо, често и мокри и гладни, а деси се да се и одећа заледи на нама. Али боље да радимо и ово и

будемо своје газде, него да седимо код куће и чекамо да нам неко пружи милостињу, а биро за запошљавање нађе било каква посао. За доброг рабаџију с воловима у овим крајевима још дуго ће бити посла, јер су Босање и Златар још под густим четинарским и листопадним шумама, а јаруге и потоци пуни трупца које због конфигурације терена није могуће извући трактором и машинама – каже Слободан Лечић.

Ж. Дулановић

КРАГУЈЕВАЦ

Витешка титула Марку Симићу

Двадесетогодишњи Марко Симић из Крагујевца, апсолвент Медицинског факултета у овом граду и члан спортског клуба америчког фудбала „Дивљи вепрови“, овогодишњи је носилац Богојављенског крста Шумадије, витешке титуле за коју се, уз благослов епископа шумадијског господина Јована, надметало тридесет три учесника. Марку Симићу је то било прво учешће у Богојављенској трци.

Манифестацију „Пливање за Крст часни“ која се традиционално, већ осму годину заредом, у част великог хришћанског празника Богојављења одржава на језеру у Шумарицама, организује Свебор дружина „Шумадија“, уз подршку града Крагујевца. Међу учесницима трке ове године је била и једна жена, Слободанка Радовановић.

М. С.

Заискрила љубав у „Сунчаној јесени“

Већ девет година у организацији пензионера и инвалида рада у Књажевцу постоји Културно-уметничко друштво „Сунчана јесен“. Друштво, осим што се бави културно-уметничком делатношћу, проноси глас о пензионерима Књажевца по Тимочној крајини, Србији, чак и суседној Бугарској.

Чланови „Сунчане јесени“ учествују на свим такмичењима,

смотрама и манифестацијама код нас, а недавно су представљали Србију у Варни на такмичењу бугарских културно-уметничких друштава.

У овом КУД-у нашли су се и зближили Иванка Боснер (59) и Момчило Ранђеловић (69). Зато за овај пар има пуно симболике у називу „Сунчана јесен“ јер им је сунчана јесен живота донела много среће и

љубави, што је крајем прошле године крунисано и браком.

Иванка и Момчило у вези су око четири године и кажу да се живот не завршава у шездесетим и седамдесетим годинама, он се наставља док год човек дише. Свима је потребна другарска рука, пажња, брига о здрављу, жеља да са неким поделиш мисли и осећања. Овај брачни пар са „стажом“ од само месец дана каже да их је и сама усамљеност зближила. Иванка је пожелела да нађе брачног друга који ће је разумети, прихватити и са којим ће делити све будуће дане. А Момчило је и после два брака схватио да је усамљеност најтежа бољка па су се њихове мисли и осећања сусрели, полако преплетали и прерасли у брак.

Иванка и Момчило

И Иванка и Момчило се слажу у једном – да ће њихова љубав трајати док постоје, јер како године пролазе једно другом су све потребнији, па нека тако и буде. За своје колеге пензионере, пријатеље, другове и рођаке организовали су свадбени ручак у Клубу пензионера, а током целе свечаности млада је била највеселија.

Д. Ђорђевић

ПОЛА ВЕКА СТВАРАЛАШТВА ДОБРОСАВА ТУРОВИЋА, ПРОФЕСОРА ИЗ ЛЕСКОВЦА

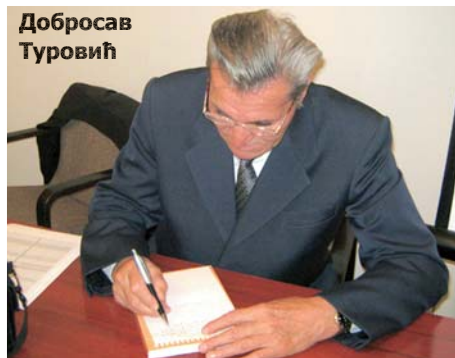
Прва песничка збирка у осмој деценији

Мало је људи у Лесковцу, „српском Манчестеру“, граду севдаха и добрих људи, као што је Добросав Туровић, историчар, публициста, новинар, песник и бием. У Народном музеју у овом граду недавно је обележена 75. годишњица живота и пола века његовог стваралаштва.

О Туровићу као историчару, аутору 23 књиге, 40 стручних радова и 350 новинских чланака, фељтона, прича, записа и песама, говорили су познати историчари Хранислав Ракић, проф. др Живан Стојковић и Никола Илић, али и Верица Баторовић-Божовић, председница Удружења писаца општине Лесковац.

Велики јубилеј једног од најплоднијих лесковачких аутора био је и прилика за промоцију његове најновије песничке збирке, „Зебљиве зоре“, о којој је говорио Данило Коцић, аутор овог прилога, писац и новинар из Лесковца.

Збирка „Зебљиве зоре“ успешан је покушај историчара Туровића да се изрази и као песник, а врло високу оцену ове књиге исказао је и рецензент, књижевник Милисав Крсмановић. Збирка се појавила у издању Удружења писаца општине Лесковац, чији је Туровић члан од самог оснивања.

Добросав Туровић

Добросав је рођен 1935. године у Гајтану, подно Радан планине, у општини Медвеђа. Основно образовање стекао је у завичају, Предејану и Лесковцу, где је завршио гимназију, а дипломирао је на Филозофско-историјском факултету у Скопљу. Спиратељским радом бави се још од ране младости, од гимназијских дана, и добитник је угледних књижевних награда. Између осталих, уручена му је прва награда Фондације „Драгојло Дудић“, затим награда „Филип Вишњић“, златна значка КПЗ, две Октобарске награде Лесковца и Орден рада са златним венцем.

– Писаћу док имам довољно снаге јер је, уз дружење са пријатељима, то смиао мога живљења – каже увек расположени Добросав Туровић, омиљени саговорник у сваком друштву у граду на обалама Ветернице.

Д. Коцић

ВОЖДОВАЦ

Поклон пакети за чланове

Вождовачка организација пензионера наставила је и током прошле године са својим уобичајеним активностима. Ни хладно зимско време није спречило педесетак чланова ове организације да се, крајем прошле године, одазову позиву Туристичке организације Вршац и посете први сајам „Празничне ђаконије“.

Као и ранијих година, активисти овог удружења организовали су, уочи новогодишњих празника, набавку поклон пакета за своје чланове са примањима испод 16.000 динара. За њих је припремљено и подељено 280 поклон пакета са најпотребнијим артиклима.

Д. В.

ЛЕСКОВАЦ

Геронтодомаћице помажу старе и оболеле

У организацији Центра за социјални рад из Лесковца, почела је реализација пројекта „Помоћ у кући“. У наредних дванаест месеци десет геронтодомаћица ће помагати оболеле, сиромашне и тешко покретне особе, а њихов избор, према унапред утврђеним критеријумима, одредио је Центар за социјални рад.

Сузана Станковић, социолог Центра за социјални рад, позива све особе, односно домаћинства која сматрају да имају право на ангажовање геронтодомаћица да се обрате овој организацији.

Поред Лесковца, геронтодомаћице ће пружати помоћ угроженим домаћинствима у Вучју, Грделици и Предејану, највећим месним заједницама овога краја, а један број ће бити ангажован у удаљеним планинским селима.

За ове послове обуку је завршило тридесетак лица, а од прошле године стални посао добиле су три особе. Ово је трећа година спровођења пројекта „Помоћ у кући“ у који су укључене геронтодомаћице, али је раније реализован у оквиру јавних радова НСЗ из Лесковца.

Д. К.

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Награде најбољима

У општинској организацији глувих и наглувих Смедеревске Паланке крајем минуле године одржана је скромна свечаност на којој су изабрани најбољи спортисти ове социо-хуманитарне организације за 2010. За најбоље спортисте у прошлој години проглашени су Мирослав Филиповић (шах) и Горан Вучичић (фудбал), док је за најбољег тренера изабран Милорад Јовановић. За постигнуте резултате у шаху похваљени су Миленија Гајић и Светислав Рабреновић.

Члан Извршног одбора ове организације, Светислав Рабреновић, уручио је најбољим спортистима вредне награде које је финансирало Министарство рада и социјалне политике, Сектор за заштиту особа са инвалидитетом.

Сл. К.

ИРИГ

Производи са душом

Стеван Гољовачки из Ирига је по струци металац. Међутим, пре тридесет година одлучио је да хладан метал замени дрветом које има „већу душу“ а и топлије је. Од дрвета израђује кола, кочије, таљиге, бунаре, ђермове, ветрењаче, преслице и друге мотиве из Војводине. Све ради ручно, а струг ретко користи.

– Предмете правим од тврдог дрвета – букве, јасена, јавора, багрема и клена. Није свако дрво за то. Треба да познајете дрво и да знате шта од кога можете да направите – каже Стеван Гољовачки.

Оно што направи продаје искључиво код куће, јер се за његове рукотворине чуло широм Србије, а то му је рекреација и додатни рад јер је у пензији.

А. Б.

ТОПОЛА

Три године рада Клуба „Цврчак“

У оквиру Клуба волонтера „Кораци“ у Тополи, од 2008. године ради Клуб хранитеља и старатеља „Цврчак“. Чланови клуба воде бригу о двадесет четворо деце која су остала без родитељског старања из општина Топола и Аранђеловац, града Крагујевца и села Милошевац.

Уз помоћ општине Топола и великог броја пријатеља, за ову децу се организују излети по Србији, у оквиру којих се приређују разна дружења. И ове године деци су подељени новогодишњи пакетићи, које су обезбедили општина и Клуб хранитеља и старатеља, уз подршку стручних радника локалног Центра за социјални рад.

Рад Клуба хранитеља и старатеља „Цврчак“ заснован је искључиво на доброј вољи његових чланова и спонзора, а деци која живе у хранитељским породицама клуб омогућава разноврсне садржаје ван њихових садашњих домова.

М. С.

ЉИГ

Излети, дружење, али и огрев и намирнице

У прошлој години љишки пензионери су организовали више излета по разним местима Србије, а преко Фонда ПИО неки од њих су боравили и у бањама. Осим тога, сваког првог понедељка у месецу агилни пензионери приређују дружење у свом кафићу у Љигу. Уз добру музику, веселе се и забављају, па лакше забораве на реуму и ишијас, што их муче у зимским данима. Ово им је велики одушак и начин да забораве на старост и немоћ које их с годинама притискају, кажу Љижани.

Али, поред дружења, Удружење пензионера општине Љиг мисли и на друге потребе својих чланова, па их је ове зиме снабдело са више од три стотине тона угља и пакетима сухомеснатих производа. Пензионери ће намирнице и угаљ платити у више месечних рата.

– Тешко се живи па се трудимо да наше чланове снабдемо животним намирницама по повољнијим ценама и на одложено плаћање – каже Драгослав Илић, председник љишких пензионера.

С. М.

ИВАЊИЦА

Помоћ сиромашнима

Центар за социјални рад и остале институције у Ивањици посебну пажњу посвећују социјално најугроженијим породицама на подручју општине. Тако је недавно 291 породици из ове категорије корисника исплаћена ванредна једнократна помоћ Министарства рада и социјалне политике. У зависности од броја чланова породице, помоћ је износила од три до шест хиљада динара.

Осим ванредне помоћи, из републичког буџета исплаћена је крајем децембра и новембарска накнада за 96 породица, 310 корисника примило је увећани додатак за туђу негу и помоћ, а средства су издвојена и за 36 корисника смештених у установама и хранитељским породицама.

М. П.

ЖАБАЉ

Књижевно вече и вашар рукотворина

Чланови Општинске организације инвалида рада из Жабља организовали су, почетком јануара, у просторијама Библиотеке, књижевно вече угостивши писце Спасенију – Цану Сладојев, Милутину Павлова и Анђелка Ердељанина који су говорили своје стихове и прозу.

Неколико дана касније уприличен је вашар уметничких рукотворина, на коме су радове изложили чланови три месне организације инвалида рада – Жабаль, Чуруг и Госпођинци, а учествовало је и неколико локалних стваралаца. Као на сваком вашару, било је свега, од крпара Ткачке секције ООИР Жабаль, уметничких слика, осликаних тикава, слика на црепу, веза, хеклераја, предмета од свиленог конца и вунице, до дубореза који су урадили чланови Секције за културу и домаћу радиност.

З. Д. К.

ОБАВЕШТЕЊЕ

Поштовани читаоци и сарадници,
Због великог броја заинтересованих који желе да примају наш лист „Глас осигураника“, од овог броја смо повећали тираж са 20.000 на 23.000 примерака. Зато смо били принуђени да смањимо број страна, те ће се неке до сада сталне рубрике убудуће повремено објављивати.

Редакција

Не поновило се...

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

Нова година нам је баш дивно почела: већ првог, и то оног чувеног најдужега месеца јануара почело је са поскупљењима свега и свачега, а следећи талас још већих „корекција“ цена се тек најављује. И то не неких ситних или неважних ствари, већ ударају на основно: хлеб, млеко, месо, превоз.... Чим су пензије и плате наводно одмрзнуте и повећане за цела два процента, све основно и животно мора да поскупи бар десет пута више. Значи, не да нема никаквог повећања примања, него су нам и смањена када узмемо у обзир колика је вредност евра. А ми, као и обично, сви ћутимо и трпимо, уз коментар – „не повратиле се деведесете“.

Не знам да ли неко у овој земљи има снаге да поново кроз све то пролази. Не верујем. Ко је „претекао“ нормалан, здрав и прав после свега онога што смо тада преживели, још се опоравља од тог периода. Довољно смо и превише година свог живота протраћили на кризе, инфлације, немаштину и све што уз то иде, да све то још једном не желимо ни да замишљамо.

Савршено ми је јасно да писање писам новинама неће ништа променити, али човеку је лакше кад своје стрепње са неким подели.

Јован Златковић,
Београд

Некад и сад

У порасту број осигураника

Број осигураника био је у сталном порасту: 12.246 у јануару 1938, а 15.664 у децембру 1939. Овај број порастао је у априлу 1940. на 16.663 члана.

Ако се узме по подацима Средишњег уреда за осигурање радника, да је у окружним уредима за осигурање радника и намештеничким благајнама на подручју београдског Пензионог завода било укупно осигураних 311.871 у 1939, произилази да од укупног броја запослених радника отпада 4,48 одсто на приватне намештенике. Овај однос је различит на подручјима појединих пословница Завода: од укупног броја осигураних радника отпада на приватне намештенике у Београду 7,47 одсто, у Новом Саду 4,04 одсто, у Скопљу 3,43 одсто и у Нишу, 2,70 одсто.

(Пензиони завод за службенике у Београду од 1938. до 1939. године, Београд, 1940)

Подаци за претходну годину

Прошле године је за 1,62 милиона корисника исплаћена пензија. Такође, донето је више од 500.000 решења о остваривању неког од права из пензијског и инвалидског осигурања, а реализована је и исплата једнократне помоћи за више од 1,3 милиона пензионера. На исплатном списку за октобар нашло се 11.454 корисника пензија више него у исплати за јануар 2010. године. Повећан је број пензионера свих категорија, осим корисника старосне пензије из категорије пољопривредника. Њих је на исплатном списку за октобар било 2.703 мање него у исплати за јануар. У Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање регистровано је 1,62 милиона корисника услуга и 2,65 милиона осигураника из све три категорије (запослени, самосталне делатности, пољопривредници).

Ј. О.

Стаж остварен пре 1970. године

? Бранка Видановић – Београд: Решењем од 14. 10. 2002. године остварила сам право на старосну пензију по основу укупног стажа од 32 године и шест дана. Склапањем Споразума између Србије и Хрватске донето је ново решење 2. 2. 2005. године и тада ми је пензија одређена сразмерно делу стажа који сам остварила у Србији, у трајању од седам година, девет месеци и 18 дана. Међутим, ја сам радила у Србији и пре одласка у Хрватску, и то у периоду од 1961. до 1964. године. Код обрачуна и одређивања висине пензије тај део није узет у обзир, и стога сматрам да сам закинута и да ми је због тога одређена мања основица, јер није узет у обзир сав радни стаж и зараде за обрачун пензије.

Одговор: Према сада важећем Закону о ПИО, као и према ранијим прописима, зараде и основице на које је плаћен допринос за пензијско и инвалидско осигурање узимају се у обзир за обрачун пензије од 1. 1. 1970. године. Још по ранијем Закону Фонд није био у обавези да прибавља податке о заради пре 1970. године јер је матична евиденција осигураника установљена те 1970. године. Осигураници који су располагали подацима о заради и пре 1970. године, могли су да приложе податке и од пре

те године, али не пре 1966. године. Ови подаци су се користили за обрачун пензије само под условом да их је било могуће проверити и тачно утврдити на основу финансијске документације послодавца. Из ових разлога није могуће узети у обзир зараде које сте остварили у периоду од 1961. до 1964, те Вам је пензија у Србији обрачуната само на основу основица за продужено осигурање које сте плаћали у периоду 1991–1996. година, а ранији период је признат само као стаж осигурања.

Пољопривредна пензија

? Мара Марјановић – Суботица: Доприносе за ПИО по основу пољопривреде плаћала сам редовно до 31. 12. 2010. године. Међутим, у овој години сам имала операцију и сада скоро и не остварујем никакве приходе због болести и немам могућности да редовно плаћам доприносе за ПИО и здравство. Уколико не будем плаћала доприносе до 14. 6. 2013. године, када испуњавам услов за одлазак у пензију, да ли ће ми пензија бити мања што нисам платила и ове 2,5 године?

Одговор: Ви као пољопривредни осигураник који је редовно плаћао доприносе за ПИО имате право, пошто сте оболели и не можете да обављате пољопривредну делатност, да тражите мировање осигурања због болести. Уз захтев приложите медицинску документацију на основу које ће се ценити право на мировање у осигурању. То практично значи да за време за које Вам се одобри мировање, немате обавезу плаћања доприноса за ПИО. После тога, ако и даље не будете способни за обављање пољопривредне делатности, можете покренути поступак за

утврђивање потпуног губитка радне способности, пре навршења година потребних за остваривање права на старосну пензију. Ако се не утврди право на инвалидску пензију, онда ћете сачекати да навршите 60 година живота и отићи у старосну пензију, ако имате уплаћено најмање петнаест година стажа осигурања. За случај да не платите допринос за ПИО, признаће Вам се право на старосну пензију, али ће се на име неуплаћених доприноса од Ваше пензије одузимати 1/3 пензије до намирења дуга по основу неуплаћених доприноса.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

Најнижи износ пензије

? Љубомир Анђелковић – Пирот: Пензионисан сам 1983. године са радним стажом од 42 године. На мом пензијском чеку пише да је то најнижа пензија по прописима из 2001. године. Зашто је то тако? Моји другови који су радили на истом радном месту, а отишли су у пензију после мене, сада имају duplo већу пензију од мене.

Одговор: То што на Вашем чеку пише значи да је најнижи износ пензије који примате одређен по прописима из пензијског и инвалидског осигурања који су били на снази до 31. 12. 2001. године. Од 1. 1. 2002. године промењен је начин обрачуна најнижег износа пензије који тренутно износи 11.088,23 динара. Вама је обрачунат најнижи износ пензије по ранијим прописима када је најнижи износ зависио од дужине пензијског стажа. Како Ви имате пун пензијски стаж, то Вам и припада нај-

виши износ најниже пензије који са усклађивањем износи 17.913,02 динара. Чињеница да Вам се исплаћује најнижи износ пензије говори о томе да је Ваша реална пензија, обрачуната од зарада које сте примали док сте били у радном односу, мања од износа који примате. Ако сматрате да Вам пензија није правилно обрачуната, можете поднети захтев за проверу износа пензије који Вам је одређен. Захтев се подноси филијали ПИО код које сте остварили право, тј. која вам исплаћује пензију.

Грешка у радној књижици

? Милорад Пантић – Београд: Приближава ми се пензионисање па сам по савету извршио контролу стажа. Установио сам да постоји грешка јер се не поклапају подаци у радној књижици и листингу који сам узео у филијали. У радној књижици имам 34 године, два месеца и 29 дана, а у листингу М-4 имам 34 године три месеца и два дана. Грешка је за три дана јер радну књижицу нису добро сабрали. Шта треба да урадим и да ли ће то бити проблем? Ко ме да се обратим?

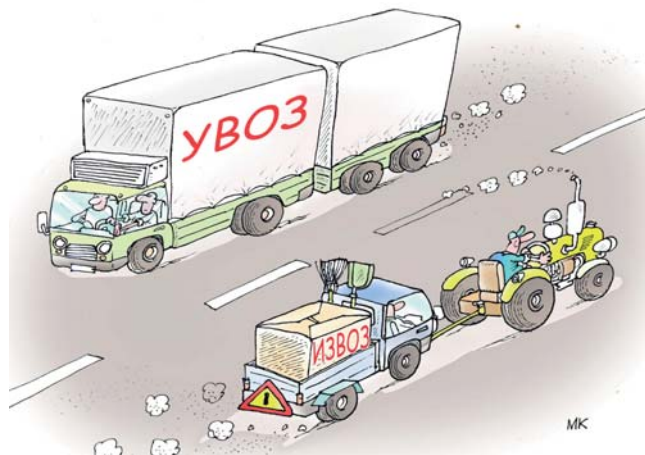
Одговор: Немојте уопште да бринете за погрешан обрачун стажа у радној књижици. Фонд ПИО приликом признавања права на пензију не узима у обзир трајање стажа које је уписано у радну књижицу, јер ту су могуће грешке. Оно што је битно јесте почетак и крај запослења код сваког од послодавца код којег сте радили, а трајање тог стажа Фонд ПИО сам израчунава. Грешка која је настала

код сабирања у Вашој радној књижици је потпуно без значаја за признавање права на пензију. Савет је да приликом раскидања радног односа то не буде дан са којим сте Ви, тј. Ваш послодавац обрачунали да сте навршили 35 година стажа осигурања, већ да то буде свакако неколико дана више, као и да сте сасвим сигурни да је за цео период плаћен допринос за пензијско и инвалидско осигурање.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	СЛОМ, КРАХ	ДЕО НЕКЕ ОТПЛАТЕ, ОБРОК	ОДЕЂА	ВРСТА ИГРЕ	ПРАМАЈКА ЈАПАНСКИХ ЦАРЕВА	ПАПСКА ДРЖАВА У РИМУ	ФРАНЦУСКИ ДРАМАТИЧАР, БУРЖОА
ВАРЕЊЕ ХРАНЕ У ЖЕЛУЦУ							
МУШКО ИМЕ							
ОБРАДИ- ТИ ДРВО ТЕСАЊЕМ							
БРЕГ У СТАРОМ РИМУ							
ОЗНАКА АМПЕРА		МЕСТО У СЛОВЕНИЗИ					ГАТАЊЕ, ВРАЧАЊЕ
		НАШ ПЕВАЧ					
ИНИЦИЈАЛИ ПИСЦА МАТАВУЉА			ВРСТА ВОЂА				
			КАВЕЗ				
ГЛУП ЧОВЕК (МН.)							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	КРШ, ГОЛЕТ					ОЗНАКА РЕОМИРА	
	НЕУПО- ТРЕБЉЕНИ					ВЛАДАР, ВЛАДАЛАЦ	
РЕКА У ЕГИПТУ				ФРАНЦУСКИ СЛИКАР, РОЛАН ДОКТОР (СКР.)			
ОЗЛЕДА ОД ДУГОГ СЕДЕЊА					ИМЕНИЦА (СКР.)		
					ЦРКВЕНА СЛИКА		
ЈАК ВЕТАР (ПЕСН.)							
ИНДУСТРИЈА ВУНЕ И КОЖЕ (СКР.)				ГРАД У ФРАНЦУСКОЈ			
				РАЗГОВОР ДВЕ ОСОБЕ			
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ВЕСЕЉЕ						
	ОЗНАКА ЗА ЧЕЛИК						
СКРАЂЕНО ИМЕ ГЕВАРЕ			БОГ СУНЦА КОД ИНКА				
			ПРКОС				
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	МИОДРАГ ОДМИЛА					СИМБОЛ ЗА ЈОД	
	ДЕЛИЋИ ТЕЧНОСТИ					ОПШТИНСКО ПОДРУЧЈЕ	
ИКЕНИЈА ОДМИЛА					ИСТА СЛОВА ИМЕ ПЕВАЧИЦЕ СУМАК		
МИНЕРАЛ ПРОНАЂЕН НА АВАЛИ							СИМБИЛ КАЛЦИЈУМА
УЧЕНИК ВОЈНЕ ШКОЛЕ							
ИНИЦИЈАЛИ ПИСЦА ЋИПИКА			ЦРНА ОВЦА				

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: Биоград, Ендриво, стручак, пробава, линорез, аг, сд, таст, кт, н, т, бар, отапало, анатом, брисати, Костја, клон, л, о, арија, Ковачић, ар, Лана, таванар, ата, ина, цијан, к

Милеико Косановић

Доскоци

Прошлост је пред нама. Саплиће нас.
Прихватам критику. Шта нудите уз њу?
 Програм наше политичке партије можете препознати на свим програмима наших телевизија.
Нисмо џаба млатили празну сламу. Убили смо једног миша!
 Сви порушени мостови биће на време обновљени. Чека се само да пристигне протетички материјал.
Лакше је у Србији пронаћи иглу у пласту сена, него правду.
 Прича о наводњавању на овим просторима једноставно не пије воду.
На све стране се музе, а нема млека!
 У политичким водама има највише пирана.

Раде Ђерговић

Боље сутра

Ко призна пола му се прашта. Признаћемо ако нам све опросте.
 Чим је скочио евро и цене су почеле да скачу од среће.
Ништа не траје тако дуго као боље сутра.
 Данас немамо ништа, а то смо стекли великим одрицањем.
 Пристојно сам радио, а пензија ми је непристојна.
Пензионер и савијеном кичмом не постиже ништа. То је само ишијас.
 Чим се повећа цена хране, понеки пензионер одустане.
Док сам заузимао став, неко ми је заузео радно место.
 Резултате постижемо. Разгранали смо мрежу народних кухиња.

Радомир Станојковић

Милеико Косановић